

MANUÁL UŽÍVÁNÍ (SI) VEŘEJNÉHO
PROSTRANSTVÍ

PUSTEVNY - RADHOŠŤ

2017

Moravskoslezský kraj

Zlínský kraj

Kamil Mrva Architects

Radek Leskovjan UAX! design

Obec Dolní Bečva
Obec Prostřední
Bečva
Obec Trojanovice

Kamil Mrva Architects
Radek Leskovjan UAX! design

MANUÁL UŽÍVÁNÍ (SI) VEŘEJNÉHO
PROSTRANSTVÍ

PUSTEVNY - RADHOŠŤ

2017

ISBN 978-80-01-06422-1

Moravskoslezský kraj
Zlínský kraj

Kamil Mrva Architects
Radek Leskovjan UAX! design

Úvodní slovo

Beskydy mají své kouzlo, spoustu příběhů a úžasných přírodních scenérií, ze kterých se člověku tají dech. V posledních letech se do hor vrací stále více a více návštěvníků a je potřeba najít způsob, jak krajině zachovat její autentičnost a přirozenou krásu a přitom vyjít vstříc všem, kteří sem míří. Je tedy nutné postupovat promyšleně a koncepčně tak, aby stopa cestovního ruchu nenarušila bohatství, které v Beskydech máme.

Věříme, že studie řešení veřejného prostranství Pustevny – Radhošť napomůže tomu, aby všechny zásahy do krajiny chránily nejen přírodu, ale i její návštěvníky. Je důležité, aby se právě oni mohli v horách pohybovat svobodně, příjemně, bezpečně, ale zároveň i ohleduplně. Věříme, že tento manuál bude všem dobrým pomocníkem.

únor 2018

Ivo Vondrák
hejtman Moravskoslezského kraje

Jiří Čunek
hejtman Zlínského kraje

Petr Volf

Ve své publicistické a kritické tvorbě se dlouhodobě zabývá architekturou, její propagací a popularizací. Je autorem stovek kritik, recenzí a článků o architektuře a umění. V časopisu Reflex vydává od roku 2002 speciální přílohy Jiné domy, kde představuje progresivní tendence v české architektuře. Od roku 2007 pravidelně přispívá do časopisu Architekt. Od roku 2005 je členem umělecké a vědecké rady Fakulty umění a architektury Technické univerzity Liberec, kde od roku 2015 zavádí předmět Reflexe a prezentace architektury (REPREARCH).

Zhruba čtyřkilometrový hřeben mezi sedlem Pustevny a vrcholem Radhošť patří k nejkrásnějším místům nejenom Moravskoslezských Beskyd, ale také z hlediska horstev celé České republiky. Málokde se snoubí tolik zajímavých rysů, pro něž stojí za to se sem vypravit. Jedná se totiž o lokalitu přírodního, sportovního (působení nejstaršího českého turistického spolku Pohorská jednota Radhošť, první sedačková lanovka z Trojanovic na Pustevny), kulturního (stavby Dušana Jurkoviče, sochy Albína Poláška), ba dokonce kultovního (sídlo slovanského boha Radegasta, příchod křesťanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje) významu, již každoročně navštíví desítky tisíc turistů. Sezóna prakticky nikdy nekončí, trvá od ledna do prosince a zatížení s tím související je enormní. Vzácné území vyžaduje zvláštní péči, nicméně té se mu dlouhodobě nedostává: je poznamenáno živelnou komercializací a až na výjimky (nová stanice lanovky) nevkusnými ne - rchitektonickými zásahy postrádajícími jednak opravdovou úctu k tradici, jednak neodpovídají současným trendům. Pustevnám a okolí chybí jednotící linie, jež by umožnila lidem vnímat jejich přirozenou krásu bez rušivých vlivů. Návod, jak se dostat z dlouhodobě neutěšené situace, by mohl přinést Manuál užívání (si) veřejného prostranství vypracovaný architektkou Michaelou Mrázovou ve spolupráci s architektonickým studiem Kamila Mrvy a studiem UAX Radka Leskovjana. V obecné rovině řečeno, jedná se o opětovné určení identity místa, které prochází živelným vývojem. Prostřednictvím pečlivé analýzy různých druhů veřejných prostorů ukazuje současné problémy a následně také nabízí – v příkladech zdařilých domácích i zahraničních realizací – jejich rehabilitaci, oživení a možnosti opětovného smysluplného využití. Autorka postupuje krok po kroku. Velkou pozornost věnuje parkovišti, které představuje jako „rýhu v krajině“ - právě na něm většina návštěvníků získává prvotní, nyní značně rozpačitý dojem. Zkoumá cesty a jejich typologii, skladbu povrchů, věnuje se mobiliáři (od laviček přes stojany na kola po odpadkové koše), jenž by měl charakterem odpovídat genu loci a navíc by byl schopen odolávat klimatickým podmínkám. Důležitý je rozbor, jenž ukazuje neúnosnou rozdrobenost nejrůznějších orientačních a informačních systémům nebo poklesle provedeným reklamním tabulím: to vše by se mělo v rámci vyššího estetického principu zklidnit, aby panující vizuální smog nahradil soulad, díky němuž by se dala příroda opět vnímat bez rušivých elementů. To samé platí i o nejrůznějších občerstvovacích stáncích, které svou nynější kýčovitostí, imitující tradiční způsob stavění, lokalitu neobohacují, nýbrž degradují.

Předností manuálu je, že umožňuje udělat změny v postupných krocích, od nejjednodušších (pravděpodobně informační systém, mobiliář) až po složitější (úprava bezprostředního okolí sochy Radegasta s originálním kioskem). Ideálem by bylo, kdyby se všechny dotčené strany, tedy samosprávy dotčených obcí, představitelé Chráněné krajinné oblasti Beskydy i zdejší podnikatelé shodli na tom, že budou postupovat společně a v jednotlivých fázích náprav by byli za jedno.

Co je důležité: pokud bude manuál vhodně používán, nemusel by se omezovat jenom na konkrétní oblast, pro niž vznikl, ale mohl by být aplikován v dalších horských regionech, neboť i tam se potýkají s podobnými potížemi.

Petr Volf, březen 2018

OBSAH

Milí čtenáři,

publikace Manuál užívání (si) veřejného prostranství je věnována území Pustevny - Radhošť. Manuál vznikl na základě potřeby kultivovat toto krásné a velmi navštěvované prostředí. Výsledkem je nastavení jasných pravidel a pokynů, jak se v tomto území chovat. Manuál je závazný pro širokou oblast uživatelů od správních a výkonných složek obcí, přes správce, provozovatele, nájemce, soukromé subjekty, až po projektanty a úředníky působící v území. Pro veřejnost plní úlohu především informativní a vzdělávací.

Obdobně jako u jiných projektů, jsme i k tomuto zadání přistoupili individuálně a s nadšením. Možná ještě více než jindy jsme kladli důraz na samotné místo a hodnoty Beskyd.

doc. Ing. arch. Kamil Mrva, Ph.D., září 2017

1 ÚVOD

Využití manuálu 12
Současný stav a cíle 13
Kultivované prostředí 14-15

2 TYPY PROSTORŮ

CHKO 21
NP rezervace 22-23
Zóna NPÚ 24-25
Cesta 26
Kultovní místo 27-29
Plácek 30-33
Pobytový palouk 34
Veřejná prostranství restauračních, ubytovacích a
prodejních objektů 35
Tržnice 36-39

3 ORGANIZACE

Sdílený prostor 42-43
Křížení 44-47
Zastávky autobusů 48
Parkování 49

4 PRVKY A ATRIBUTY

4.1 MATERIÁLY A POVRCHY

Pochozí a sdílené povrchy 56-57
Povrchy veřejných prostranství 58-61
Materiály a povrchy prvků 62-63

4.2 MOBILIÁŘ

Mobiliář k sezení 66-69
Orientační a informační prvky 70-75
Stojany na kola 76
Nádoby na odpad 77
Zastávky autobusů 78-79

4.3 OBJEKTY A ZAŘÍZENÍ PRO SLUŽBY 80-89

Kiosky 82-83
Tržiště a tržové stánky 84
Servisní stanice 85-87
Veřejné toalety 88-89

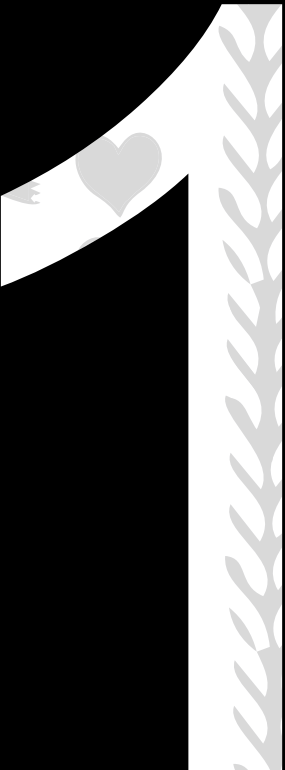
4.4 VENKOVNÍ REKLAMA 90-99

Velkoplošná reklama 92
Reklama na městském mobiliáři 93
Kulturní reklama 94
Označení provozovny 95-99

4.5 UMĚNÍ VE VEŘEJNÉM PROSTRANSTVÍ 100-103

5 PŘÍLOHY 104-113

Prameny 106-109
Seznam obrázků 110-111
Autoři 112
Poděkování 113

ÚVOD

1 ÚVOD	10-17
Využití manuálu	12
Současný stav a cíle	13
Kultivované prostředí	14-15
2 TYPY PROSTORŮ	18-39
3 ORGANIZACE	40-49
4 PRVKY A ATRIBUTY	50-103
5 PŘÍLOHY	104-113

Využití manuálu

Města, která chtějí držet tempo s novými trendy nejen Evropských měst, zpracovávají příručky, strategie, manuály, jak užívat veřejná prostranství, jak k nim přistupovat při plánování a jak je udržovat, abychom mohli žít v kultivovaných městech, ale i obcích a zajistit jejich kvalitu.

V tomto manuálu se věnujeme veřejnému prostranství obce v chráněné krajině. Zaměřujeme se na otázku co a jak navrhnout pro to, aby nebyla znehodnocena stávající kvalita krajiny a aby byla vytvořena kvalita nová. Trasa Pustevny – Radhošť je dnes velmi vytiženým turistickým cílem a ne náhodou se trase přezdívá Radhošťský Václavák. Stezka se nachází na rozhraní katastrů obcí – Dolní Bečva, Prostřední Bečva a Trojanovice. Ani tyto obce nechtějí ztratit kontakt s nejlepšími, proto se rozhodli vypracovat Manuál na užívání (si) veřejného prostranství Pustevny – Radhošť.

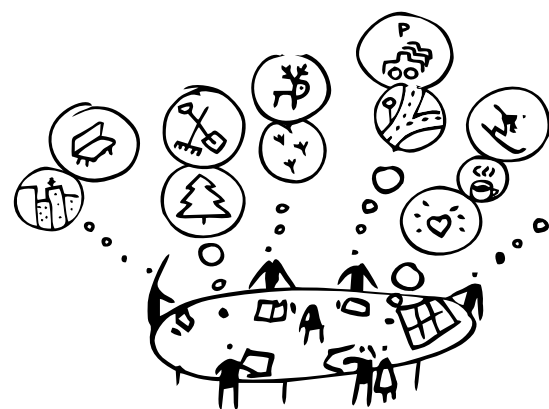
Kvalita by měla být dosažena primárně chytrým řešením a přístupem namísto vynaložení vysokých finančních prostředků. Míra náročnosti uplatněných řešení by se měla odvíjet od významové hierarchie jednotlivých prostranství v celku.

Dokument slouží jako základní podklad pro zdravý rozvoj veřejného prostranství trasy Pustevny – Radhošť. Je základním nástrojem při plánování, vytváření, spravování, provozování a užívání kvalitního veřejného prostranství. Vychází z aktuální společenské, politické a kulturní situace. Zohledňuje kvality krajiny. Jasně definuje cíle a pravidla, aby k nápravě mohlo dojít co nejdříve.

Manuál má být především iniciační, nikoliv pouze omezující. Má posilovat přirozený růst a vývoj, a zejména má vést k vůli a ochotě pospolitosti zodpovědně pečovat o svět a kultivovat jej a sebe s ním.⁽¹⁾

Předmětem úprav je stávající veřejné prostranství a tvorba nově založených. Pravidla se týkají především materiálových úprav povrchů, vhodného mobiliáře, regulace reklamy a žádaného chování správců, provozovatelů, nájemců, soukromých subjektů a veřejnosti, tvořící dějovou rovinu.

Manuál je určen všem aktérům, kteří jsou součástí procesů tvorby veřejných prostranství v rovině strategie, ekonomie, investic, plánování, navrhování, schvalování, provádění, spravování, údržby, provozu a užívání.

Současný stav a cíle

V současné době jde o jedno z nejvíce navštěvovaných míst v české krajině. Ročně zde projde až 250 000 návštěvníků. Celá okolní infrastruktura je ovšem velmi zastaralá a nedůstojná vzhledem k historickým dominantám, které zde jsou. Pokud by se tato lokalita nechala na pospas nekontrolovanému vývoji, který zde diktují především drobní podnikatelé, hrozí zde riziko stagnování takto výjimečného místa.

Turistika se v této lokalitě proměnila. Řešené území nenavštěvují jen turisté a sportovci tělem i duší, ale je zde i mnoho návštěvníků, kteří sem vyráží na promenádu. Veřejný prostor ovšem souvisí s pojmem veřejný a to znamená přístupný bez omezení. Sloužící tedy obecnému užívání, a to bez ohledu na to, kdo je vlastníkem toho kterého prostoru. Přístupnost může být omezena pouze režimem (časovým, polohovým, nebo činnostním), ale nastavený režim pak platí pro všechny a nesmí mít v žádném případě charakter diskriminační. Tomu ovšem neodpovídá již zmíněná infrastruktura. Chybí zde odpadkové koše, veřejné toalety, odpočívadla, drobné turistické atrakce, důstojné předprostory u významných míst a celková kultivovanost, která je obrazem obce v nás a obrazem nás v obci.

Cílem je zůstat na horách, na horském hřebeni, a tento charakter musí zůstat zachován. Není tedy možné zajistit kompletní servis jako v městském centru. Nesmí zde dojít k příliš velké urbanizaci, abychom nezvyšovali turismus a zatížení automobilovou dopravou na úkor přírodní krajiny. Je proto důležité pracovat s Pustevnami, jako s nástupním místem, kde bude veškerá infrastruktura a služby. Tento

komfort návštěvníci nemohou očekávat po celé trase. Výhledový hřeben musí mít zachovaný horský charakter, který by měl být doplněn mobiliářem, informačním systémem a drobným oživením míst, která budou předmětem silného kvalitního a celkového autorského architektonického konceptu místa.

Dnes jsme zde vystaveni tváří v tvář chaosu. Pro vytvoření kvalitního prostranství je zapotřebí hledat a najít řád. Snahou ovšem není uspořádat vše, ale jen to, co je opravdu důležité a nosné, a zbytek nechat v přírodní živelnosti a nahodilosti. Uchovat hluboký respekt k historické paměti území a setrávat v péči o veřejný prostor. Z požadavků na takto hodnotné území se nesmí vytratit krása jako fenomén, který je jen zdánlivě neuchopitelný a subjektivní. Pozornost zde musí být věnována bezpečí, komunikaci a reprezentaci, jakožto základním funkcím každého prostoru.

bezpečnost – není tím myšleno technické zabezpečení, ale především možnost autentické identifikace s místem a územím.

komunikace – území musí umožňovat jak možnost osobního setkávání, tak nabízet anonymitu v davu, poskytovat napětí vztahu známé – cizí, otevřené – uzavřené, udržování i překračování hranic.

reprezentace – všeobecné srozumitelné a uchopitelné, úběžník, ke kterému se společenství vztahuje. Jedná se o identifikaci s místem, o jeho genius loci, obraz, podstatu či symboliku.⁽²⁾

„Zobrazovat málo, aby bylo vidět hodně.“

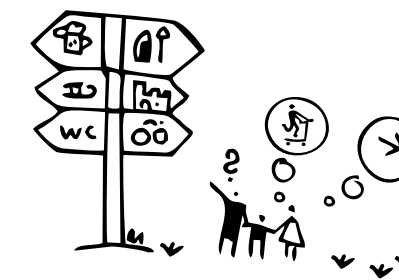
–Tomáš Valena–

Kultivované prostředí

Kultivovanost, neboli vyšlechtěnost, vytříbenost, uhlazenost, vybrané způsoby. Kultivované prostředí si může každý člověk vyložit trochu jinak, ale v základu věci se vždy jedná o prostředí, které má na psychiku člověka pozitivní dopady. Síla vlivu krajiny a sídla na psychiku a sociální chování je všeobecně známá. Člověk, ať již vědomě nebo podvědomě, hledá užitečné a krásné prostředí. Naše prožitky z kultivovaného prostředí mají být ničím nerušené. Všechny vjemy by měli být v harmonii a nebyť nepříjemně šokováni. Zprostředkovatelem častých šoků bývá reklama, se kterou se zachází arogantně vůči okolí, ale o tom více v kapitole */venkovní reklama/*. Kultivované prostředí by tedy rozhodně nemělo být degradováno podbízivou turistickou komercí. V žádném případě nemá připomínat turistický „disneyland“. V popředí zájmu musí zůstat kulturní hodnota místa, a to jak historické vrstvy, tak potenciál kvalitní kultury současné.

Současné architektonické produkci v Čechách ještě stále chybí společenská zodpovědnost, a tak s prosazováním významu kultivovaného prostředí máme problém. Všeobecné podvědomí o podobě kvality veřejných prostranství je ve společnosti oproti vyspělým metropolím nízké. To se odráží ve způsobu, jakým jednotlivci a společnost ovlivňují jejich podobu. Často se kolem nás objevuje lež v podobě nesouladu formy s obsahem, respektive forma bez obsahu. Tomuto konání bychom se měli vyvarovat a být neobyčejně cílevědomí při nastolení řádu, který zabrání samoúčelné exhibici jednotlivých aktérů. ⁽³⁾

Kvalita veřejných prostranství určuje míru trávení času mimo soukromý prostor. V tomto případě pak krajina ztělesňuje společenský a kulturní přesah lidského života, a ten je reprezentován skrze kvalitu jejího veřejného prostoru. Skrze něj poznáváme kulturní hodnoty obce, charakter její společnosti i jednotlivých lidí. Veřejná prostranství jsou tedy zrcadlením obcí. Zjednodušeně tedy lze tvrdit, že jaká jsou veřejná prostranství obce, taková je obec sama. To by mělo veřejná prostranství dostávat do popředí zájmu správy obcí a krajů. O to více u lokality celorepublikového významu.

Zacházení s veřejným prostorem v území

VEŘEJNÁ
PROSTRANSTVÍ
ZRCADLENÍM OBČÍ
JSOU

2 TYPY PROSTORŮ

1 ÚVOD	10-17
2 TYPY PROSTORŮ	18-39
CHKO	20-21
NP rezervace	22-23
Zóna NPÚ	24-25
Cesta	26
Kultovní místo	27-29
Plácek	30-33
Pobytový palouk	34
Veřejná prostranství restauračních, ubytovacích a prodejních objektů	35
Tržnice	36-39
3 ORGANIZACE	40-49
4 PRVKY A ATRIBUTY	50-103
5 PŘÍLOHY	104-113

CHKO

Dle definice zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny se jedná o zvlášť chráněné území. Oblasti CHKO jsou rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení, které byly vyhlášené za chráněné krajinné oblasti.

Hospodářské využívání těchto území se provádí podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty chráněných krajinných oblastí.

Aby turismus nepoškozoval přírodní hodnoty CHKO Beskydy, kde se naše řešené území nachází, tak na tuto zátěž musí být připravená v první řadě infrastruktura. Dalším krokem je informační a vzdělávací systém pro návštěvníky. Pro většinu návštěvníků je samozřejmostí, že do přírody neodhazují odpadky a odnášejí je, že nechodí na záchod do lesa nebo se nepohybují mimo vyznačené trasy, ale jako se samozřejmostí k tomu nemůžeme přistupovat a musí být vytvořen jednoduchý systém, který bude iniciovat k ochraně přírody a zároveň by měl být pojat jednoduchou a zábavnou formou pro děti, které kulturní bohatství budou předávat dalším generacím. Nesmíme tedy podceňovat fakt, že veřejnost je jedním z hlavních tvůrců veřejných prostranství, a je proto velmi důležité zapojit ji do procesu tvorby kultivovaného prostředí.

Je důležité dát veřejným prostorům takovou formu, aby se jejich uživatelé za ně cítili osobně zodpovědní, aby každý jedinec přispěl svým dílem k podobě prostředí, ke kterému má vztah a se kterým se může ztotožnit. Měli bychom se vyhnout pocitu, že s užívaným prostorem nemáme nic společného. Měli bychom se vyhnout všeobecnému odcizení, tak aby návštěvníci byli zainteresováni do jeho výsledné podoby.

003

NP rezervace

V roce 1989 byla vyhlášena národní přírodní rezervace Radhošť. Nachází se na katastrálním území Trojanovice a má výměru 144,93 ha. Důvodem ochrany jsou původní lesní společenstva vysokých poloh Beskyd, smrčiny a bučiny s jeřábem a klenem. Leží v nadmořské výšce 660 – 1120 m v Radhošťské hornatině mezi Rožnovem pod Radhoštěm a Frenštátem pod Radhoštěm.

Dle zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny jsou NPR menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku. Taková území může orgán ochrany přírody vyhlásit za národní přírodní rezervace; stanoví přitom také jejich bližší ochranné podmínky.

Využívání národní přírodní rezervace je možné jen v případě, že se jím uchová či zlepší dosavadní stav přírodního prostředí.

Vytvořením veřejného prostranství v území přírodní rezervace Radhošť, které bude promyšlené a chytře situované, můžeme zabránit například nekontrolovanému využívání lesa jako veřejných toalet. Tím, že přivedeme lidi na lesní cesty, se nevystavujeme pouze riziku poničení přírody, ale především dostáváme les pod dohled jeho návštěvníků, kteří se budou vzájemně kontrolovat.

V okamžiku, kdy bychom chtěli chápat vytváření nových pobytových míst v NP rezervacích a v území CHKO pouze jako ničení přírody, bychom postavili věc do negativní polohy a tuto negativní energii bychom nevratně vnesli do celého procesu. Doporučujeme proto spolupráci architektů a ochránců přírody, aby společně přijali pozici tvůrců a zodpovědně lokalizovali místa vhodná pro rekreaci i mimo hlavní cestu. V jejich společném vztahu je potenciál vysoké míry porozumění krajiny a nastavení limitů, které budou bránit zanesení chyb do návrhu.

Důležitá je spolupráce architektů a ochránců přírody. Společně by měli přijmout pozici tvůrců a zodpovědně lokalizovat místa vhodná pro rekreaci.

004

005

*Příklad Pokoj v krajině od Doc. Ing. akad. arch. Jana Šěpy
NP Šumava*

Zóna NPÚ

Areál Pusteven, areál kaple sv. Cyrila a Metoděje a objekt sochy Radegasta spadají pod ochranu Národního památkového ústavu. Jedná se o největší příspěvkovou organizaci Ministerstva kultury ČR.

Památky jsou důležité, jelikož přispívají k životu a hospodářskému rozvoji regionu. Plní funkci nejen kulturní a vzdělávací, ale velmi často dávají nezaměnitelný ráz české krajině. Jako máloco jiného vytvářejí přitažlivý obraz naší země v zahraničí, vedoucí k vzájemnému poznávání, výměně a obohacování kultur jednotlivých národů.

Uchovávat památky pro budoucí generace je čestnou a vysoce morální povinností naší společnosti. Tomuto snažení ovšem musí odpovídat i bezprostřední okolí památek.

Horské sedlo Pustevny, hřeben i vrchol hory Radhošť se pro svoji výjimečně krásnou kulturní krajinu stali Mekkou nejen českého turismu.

Areál Pusteven se nachází v sedle pod horou Tanečnicí. Sestává se z objektů Libušina, Maměnky, Pustevny a roubené zvonice. V závěru 19. století byl vystaven dle projektů Dušana Jurkoviče.

Areál kaple sv. Cyrila a Metoděje se nachází na samém vrcholu hory Radhošť a je nejvýše umístěnou církevní stavbou v České republice. Jedná se o jednodílnou neorientovanou kapli s odsazeným, oblé uzavřeným kněžíštěm, kopolí a zvonice. Kaple byla vystavena koncem 19. století. Do areálu náleží ještě kříž z roku 1805 a sousoší sv. Cyrila a Metoděje.

Skulptura od Albína Poláška z roku 1931 na odstupňovaném kamenném podstavci je situována na hřebeni jihozápadně od Pusteven. Originál je od roku 1998 dodnes na radnici ve Frenštátě pod Radhoštěm. Na místě je kamenná kopie z jihočeské žuly.

006

Cesta

Cesta je odrazem lineárního pohybu, který míří za svými cíli. Kolem cesty se seskupuje energie a vztahuje se k ní a k její kultovní hodnotě. Jde o liniový veřejný prostor, který bývá tvořen vlastní formou a doprovodnými prvky, jako jsou stromy, příkopy, svah apod. Cesta je zde chápána jako samostatná stavba v krajině.⁽⁴⁾

Síť cest je základním prvkem veřejných prostranství, který se podílí na celkovém obrazu území. Role cesty v přírodním území má být věnována především pěšímu pohybu a cyklistům. Velký důraz musí být kladen na její obytnou kvalitu. Na cestě se musí komfortně nejen jít, ale i se zastavit a pobývat. Cesta by měla v návštěvnických vyvolávat bytostně radostný vztah k místu. Podmínkou pro takový vztah je silná identita (genius loci) obce ve všech měřítcích, autenticita jejich lokálních projevů a hodnotná architektura, včetně té krajinné.

Na kvalitě prostoru cesty se významně podílí kvalita podoby

architektonického detailu a přilehlých objektů. Pomocí přiměřené četnosti vjemů ve výšce očí se předchází dlouhým neaktivním úsekům. Součástí cesty jsou důležité průhledy, které dotvářejí celkový obraz a usnadňují orientaci chodce. Průhledy by měly být zachovávány, případně dorekonstruovány, například drobnou architekturou.

Potenciál napětí v křížení cest je vhodné využít k vytvoření charakteristického pobytového prostranství, k informačnímu uzlu, výchozímu bodu, apod. Tento prostor lze zabydlet mobiliářem, drobnými architektonickými prvky či výtvarným dílem.

Kultovní místo

Kult je označení pro určité pojetí vztahu člověka s bohem, které vede k velebení či uctívání něčeho, co boha symbolizuje. Nejpřesněji lze říci, že se jedná o službu, kterou člověk dluží bohu, místu, svatyni...⁽⁵⁾

V krajině se jedná o jedinečný tvar, jedinečné místo či jedinečný objekt. Kultovní místa jsou ikonami, skrze které se identifikujeme s přírodou a poznáváme genia loci. Může se jednat o krajinné dominanty, významná či památná místa, hodnotné prostory a objekty, duchovní centra, ale také o silné charaktery míst nebo celých lokalit.

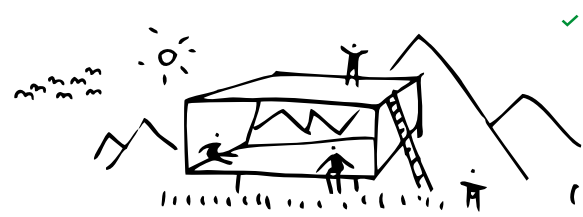
Spirituálně cenná místa či stavby nemívají velké měřítko svými vlastními rozměry, ale rozměry svého vlivu na okolí a na celek.⁽⁶⁾ Proto by měla být seřazena důležitost práce s místy dle významu, ne dle rozlohy.

Reprezentace kultovních míst není dosahována marketingem. Nepochopení či špatné čtení místa nelze nahradit exkluzivním architektonickým činem. Kultovní místa se ovšem velmi často stávají těžištěm oblastí, a to je podstatné pro lokalizaci veřejné vybavenosti a strukturování veřejných prostranství. Vybavenost musí být adekvátním způsobem dimenzována na určitý počet návštěvníků, kteří k místu přicházejí. Kultovní místo historicky sloužilo ke slavnostem a k obřadům a k tomuto využití by mělo sloužit dodnes. Není správné zaměňovat ho čistě se shromažďovacími místy – k tomu slouží náměstí, park či předprostory významných budov.

Jelikož se jedná o místa se silným společenským a kulturním významem, kterým přesahují nejbližší okolí, je nutné k nim přistupovat se zvýšenou opatrností a dodržovat zde přísnější pravidla. Přilehlá a navazující prostranství by proto měla svým uspořádáním význam místa reflektovat. Jedním z hlavních předpokladů kvality veřejného prostranství je existence důvodu setrvat a tomu musí odpovídat mobiliář i ostatní infrastruktura.

Na trase se nachází hned několik kultovních míst. Přes stavby Dušana Jurkoviče, sochu boha Radegasta, po sousoší a kapli sv. Cyrila a Metoděje.

008 Appalachian mountains. U.S.

011 Paprocany Lake

014 Stojan na kola - srdce, Vancouver

009 Bressanone, Itálie

012 Workshop, Maďarsko

015 Villarrica, Chile

010 Gaular mountain, Norsko

013 Fife fingers, Rakousko

016 Framed landscape, Vietnam

017

Plácek

Plácek je nejmenším centrálním veřejným prostorem o velikosti hrany do 50 m. Nemá většinou název a bývá předprostorem nebo na křížení cest. Je potvrzením silného místa v rámci cesty, a to buď v rovině historické paměti, nebo jako odraz lokálních požadavků či potřeb, ať již fyzických, duševních nebo duchovních. Může být zpevněný nebo nezpevněný. Může být též částečně zastavěný, většinou symbolickou stavbou.⁽⁷⁾

Zjednodušeně by se pro potřeby tohoto manuálu dalo říci, že jde o shromažďovací prostor v přírodě. Od pláčku v přírodě se neočekává nic víc než správné umístění, správná velikost a přirozená odolnost.

Při projektování bychom měli pracovat s nahodilou interpretací prostoru. Jejím zapracováním do návrhu místo získá identitu prostřednictvím užívání. Je proto více než vhodné umisťovat do prostoru mobiliář, který může plnit funkci lavičky, pracovní desky, ale i piknikového stolu apod. Tyto prvky by se měly stát magnetem, který bude přitahovat vše, co se v jeho blízkosti odehrává. Vše ale musí být v rozumné míře a vyvolávat asociace, aby jedinci mohli jednotlivé alternativy v duchu porovnat s návrhy, které už znají nebo které vyplynuly z jejich podvědomých zkušeností. Když je na výběr příliš mnoho možností, může být prakticky nemožné dojít k řešení – příliš mnoho může být stejně špatně jako příliš málo.

018 Šachový stůl, Praha 6

OBJEUVUJ!

Palouk

Palouk je výsek zeleně, který je určen k relaxaci. Uživatelé palouku musí mít na paměti důležitost šetrného chování k přírodě, vzhledem k významu CHKO Beskydy. Využívání palouku je možné jen v případě, že se jím nezhorší dosavadní stav přírodního prostředí.

Tento prostor má sloužit především k rekreaci, která je stejně jako jiné činnosti závislá na ročním rytmu. Zde by se měla odehrávat především rekreace v pasivní formě, tou je myšleno posezení, ležení, společenská komunikace apod. Rekreace se neodehrává v předem určených místech či dokonce zónách, neboť může probíhat kdykoliv a kdekoliv. Proto je třeba uvažovat o velmi jemné škále projevů rekreace či regenerace v měřítku jedince i skupin, a to v rovině fyzické i duševní.

Atrakce by zde neměly přebíjet přirozenost prostoru, větší hodnotou je často pouhá možnost posedět a vnímat samotné místo. Množství a druh vybavení pobytového palouku by mělo mít charakter dočasného mobiliáře, který nebude problém v případě potřeby přemístit nebo odstranit. Umístěním by nemělo dojít ke znehodnocení trávníku.

Úspěch pobytového trávníku, který se stane vyhledávaným a užívaným prostorem, závisí také na tom, jak je přijat a pochopen veřejností a jak jsou dopředu vyřešeny možné uživatelské konflikty např. venčení psů versus pořádání pikniků. Důležité je také jasně vyznačit koridor, kudy se má chodit, aby nevznikaly vyšlapané cesty tam, kde to není žádané.

Je potřeba dopředu vyřešit možné konflikty mezi uživateli trávníku, například vymezením zón určených pro volné pobíhání psů.

Veřejná prostranství restauračních, ubytovacích a prodejních objektů

Všechna tato zařízení výrazně přispívají k oživení veřejného prostoru, a proto musí být jejich vznik ze strany obcí podporován. Na druhou stranu je nezbytné nastavit jasné a srozumitelné požadavky na jejich estetickou a prostorovou kvalitu, aby nezpůsobovaly degradaci veřejného prostranství.

Jejich vzhled by měl být vždy odvozen z celkového kontextu místa a neměl by být určován pouze komerčním zájmem provozu. Neměly by vznikat uzavřené stavební objekty, byť dočasné. Nevhodné je umísťování reklamních tabulí, štítů a prvků, které by tvořily před objekty vizuální smog.

Vizuální smog je velkým problémem veřejného prostoru a zásadně ovlivňuje image území, které je jím „dušené“. V chráněné krajinné oblasti by proto měl být kladen velmi silný důraz na zdánlivě kosmetické zásahy do veřejných prostranství, kteří jsou pro kvalitu místa doslova zásadní.

Provozovatelé restauračních, ubytovacích či prodejních objektů mají často pocit, že si musí prostranství před svým objektem vytyčit nesčítelným počtem cedulí, ohrádek, drobných objektů, vyvyšováním se napódium apod., aby bylo poznat, že předprostory patří k nim. Tato snaha se ovšem nepotkává s rozumem. Už celková čistota a uspořádanost vzbuzuje pocit, že místo někomu patří, že o něj někdo pečuje a hlídá ho, nic víc není potřeba.

Je ovšem potřeba mít na paměti, že jsou vždy přítomny dva úhly pohledu na jednu věc. Pohled zevnějšku a pohled zevnitř. Oba zájmy jsou legitimní a je třeba je v rámci jednání harmonizovat.⁽⁶⁾

Více o požadavcích na estetickou kvalitu řešených prostorů v kapitole /4.2 Mobiliiář/ v podkapitolách /orientační a informační prvky/, /kiosky/ a /tržiště a tržové stánky/.

X

Tržnice

Trhy neodmyslitelně patří k tradičním součástem veřejných prostranství. Byly důvodem vzniku řady historických náměstí. Trhy je vhodné situovat na místa, kde jsou na ně lidé zvyklí. Vzhledem k výraznému uskupení a velkým prostorovým nárokům je třeba vybírat vhodné místo, kde stánky nebudou působit jako bariéra v pohybu a vyhýbat se tedy vysoce frekventovaným místům, i když se to z pohledu obchodníka může zdát, jako nejvhodnější varianta. Je zapotřebí navrhnout úsporné a účelné uspořádání stánků, aby manipulační prostor pro jejich provoz, zásobování popř. parkování byl minimalizován a pokud možno nebyl návštěvníky vůbec vnímán.

Je vhodné navrhnout pro tržiště společnou platformu, která bude vymezovat prostor pro něj určený a zároveň bude sjednocovacím prvkem. Prodejci by měli dodržovat stejný způsob vystavování zboží a nemělo by se v jejich nabídce objevovat nic, co bude vytrženo z kontextu místa a nebude mít tedy žádnou souvislost s prostředím na trase Pustevny - Radhošť. Takové zboží lze prodávat jinde, než na takto významném prostranství. Je proto více než žádoucí dodržovat vlastní koncepci tržiště, která nastaví standard a kvalitu nejen prodáváného zboží, ale i propagaci a design stánků. Tyto podmínky dohromady utváří celkovou vizuální identitu místa. Více o požadavcích na estetickou kvalitu těchto prostorů v kapitole /4.3 Objekty a zařízení pro služby/ podkapitola /tržiště a trhově stánky/.

Je vhodné brát v úvahu sezónnost tržnice a pracovat s prostorem tak, aby byl obyvatelný a tedy využitelný i v době, kdy se zde nebudou konat trhy.

V sortimentu trhovců by se nemělo vyskytovat nic, co nesouvisí s lokalitou Pustevny - Radhošť.

V rámci tržnice by měla být v souvislosti s celkovou vizuální podobou zajištěna alespoň jednotná barevnost, a shodné materiálové řešení.

021

022

*Současný stav
Podobu tržnice není možné dále tolerovat. Dnešní podoba představuje lhostejnost k identitě místa.*

023

024

Nahoře: Příklad sjednocených slunečníků po celém městě. Lublaň

Dole: Příklad tržnice bez reklamního smogu a zbytečné extravagance. Lublaň

ORGANIZACE

1 ÚVOD	10-17
2 TYPY PROSTORŮ	18-39
3 ORGANIZACE	40-49
Sdílený prostor	42-43
Křížení	44-47
Zastávky autobusů	48
Parkování	49
4 PRVKY A ATRIBUTY	50-103
5 PŘÍLOHY	104-113

Sdílený prostor

Sdíleným prostorem se rozumí prostor věnovaný převážně pěšímu pohybu a pobytu v něm. Dále je určen zpravidla cyklistům a koloběžkářům, případně jízdě na koni apod. V principu jde o to, že všichni uživatelé sdílejí společně celý prostor v jedné výškové úrovni.

Organizace prostoru musí vycházet z potřeb jeho uživatelů. Musí reagovat na volnější a klidnější pohyb pěších a zároveň být uzpůsobený rychlejšímu pohybu cyklistů a koloběžkářů. Prostor by měl být přehledný, aby nedocházelo k žádným kolizím mezi jeho uživateli. Pobytově nejvstřícnější jsou prostory s maximální mírou sdílení prostoru a svobodou pohybu i pobytu zejména pro chodce, kteří zde zpravidla převažují.

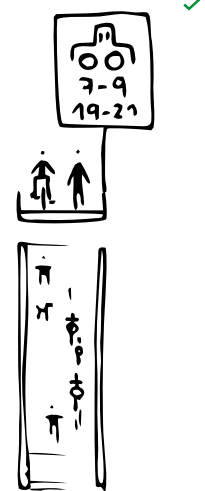
Na řešené trase by spolu měly vzájemně kooperovat všechny druhy dopravy. Je zde třeba počítat s výraznou zátěží pěšího a cyklistického pohybu a s nízkou zátěží automobilové dopravy, převážně zásobování hotelu Radhošť, kiosku u sochy Radegast a oblasti na Pustevnách. Jelikož se jedná o nepravidelné a nečekané průjezdy, tak je zde paradoxně vyšší riziko vzájemného střetu, než když je území automobily zatíženo souvisle. Správci území musí zajistit ochranu pro slabší a zranitelnější uživatele, a to zejména před silnějšími a potenciálně nebezpečnějšími uživateli.

Obecně je vhodné přizpůsobit prostor pohybu přednostně pro pohyb pěších, následují cyklisté a koloběžkáři a v poslední řadě automobily. Preference pohybu vychází ze zátěže na své okolí. Neznamená, že chodec bude mít vždy přednost před jinými uživateli. Jeho potřeby by ale měly být zohledněny přednostně.

V území je nutné nastavit pravidla, kdy je povolené zásobování objektů a vjezd obslužné dopravy a údržby. Průjezdná doprava by zde měla být zcela vyloučena. Vjezd vozidel do území Pustevny - Radhošť doporučujeme povolit mimo turistické špičky. Tedy v ranních hodinách od 7-9 hod a v odpoledních hodinách od 19-21hod. Rychlost jízdy by zde měla být omezena na 20km/h, pro splnění požadavků

rychlé reakce jako prevence proti vzniku kolize a snížení hluku z dopravy. Čím nižší budou intenzity a rozdíly rychlostí, tím snazší bude jejich sblížení.

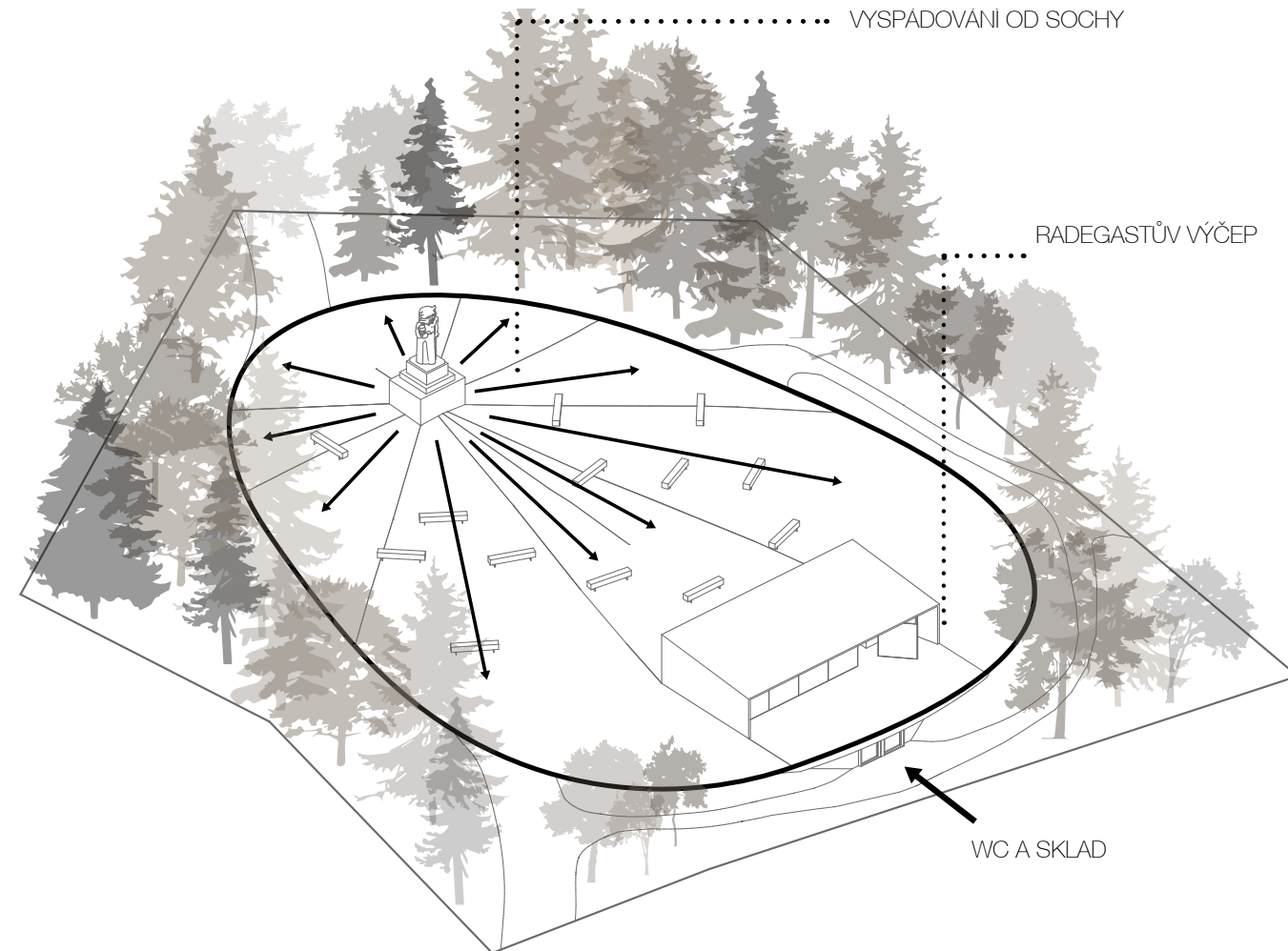
Trasu je vhodné doplnit o plochy určené pobytovým funkcím a aktivitám, aby se vytvářela celková oživení a ztraktivnění prostoru. Tato místa je vhodné doplnit mobiliářem pro plnohodnotné užívání veřejného prostranství, které zároveň nesmí vytvářet v prostoru bariéry. Nejúčinnějším opatřením je ovšem vždy vzájemná ohleduplnost a tolerance.

Křížení

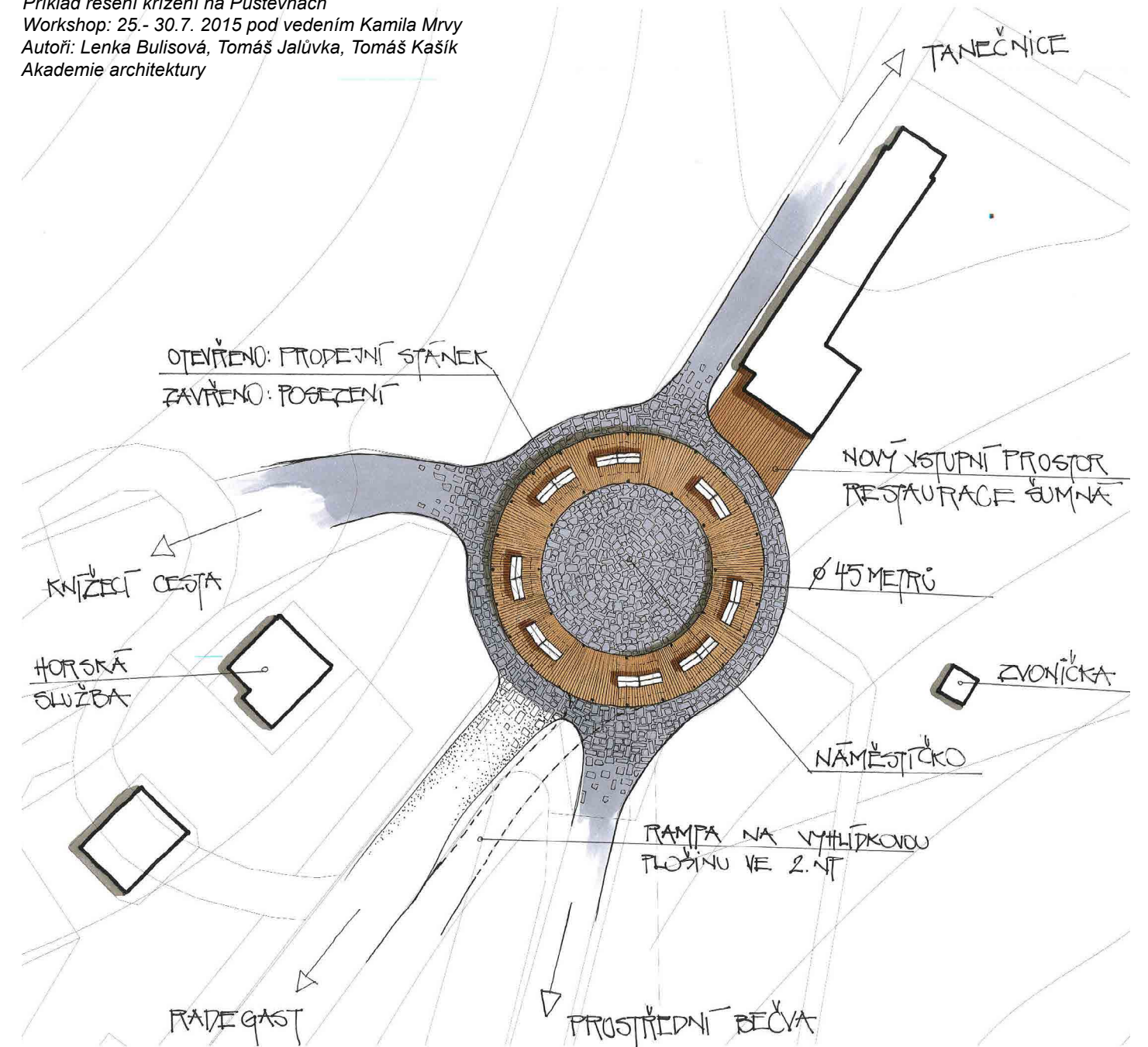
Na křížení cest je třeba počítat se zvýšeným počtem osob a s vyšším rizikem kolize různých druhů dopravy. Je proto více než vhodné tato místa odlišit materiálově či zvýraznit mobiliářem nebo uměleckým dílem, aby se vytvořila psychologická bariéra vnímatelná už z větší vzdálenosti.

Na křížení vzniká vyšší energie a napětí, kterého je třeba využít ve prospěch veřejného prostoru. Pokud tedy chceme něco sdělit velkému počtu lidí, je zde k tomuto účelu vhodné místo. Zároveň zde pohyb zpomalíme a dáme místu srozumitelnější a přehlednější formu.

Příklad řešení křížení kolem sochy boha Radegasta
Workshop: 25.- 30.8. 2016 pod vedením Kamila Mrvy
Autoři: Věra Fišerová, Jakub Chaloupek, Michaela Mrázová, Jiří Šnerch
Akademie architektury

Příklad řešení křížení na Pustevnách
Workshop: 25.- 30.7. 2015 pod vedením Kamila Mrvy
Autoři: Lenka Bulisová, Tomáš Jalůvka, Tomáš Kašík
Akademie architektury

PŘÍRODA.

LEVNĚJŠÍ NEŽ TERAPIE

Zastávka autobusů

Vizuální kvalita, funkčnost, uživatelský komfort a technický stav zastávky i celková kultura okolního prostředí mají přímý vliv na atraktivitu a míru využívání veřejné dopravy. Kultivovanost zastávek vede k přirozené podpoře veřejné dopravy namísto individuální automobilové.

Zastávky by měly být kompoziční součástí architektury vstupního prostoru do území trasy Pustevny – Radhošť. Tento prostor by měl být vybaven místem, kde se lidé zorientují, naplánují si trasu výletu a budou si moci zakoupit drobné upomínkové předměty. Součástí by mělo být i zázemí při špatném počasí a možnost využití veřejných toalet.

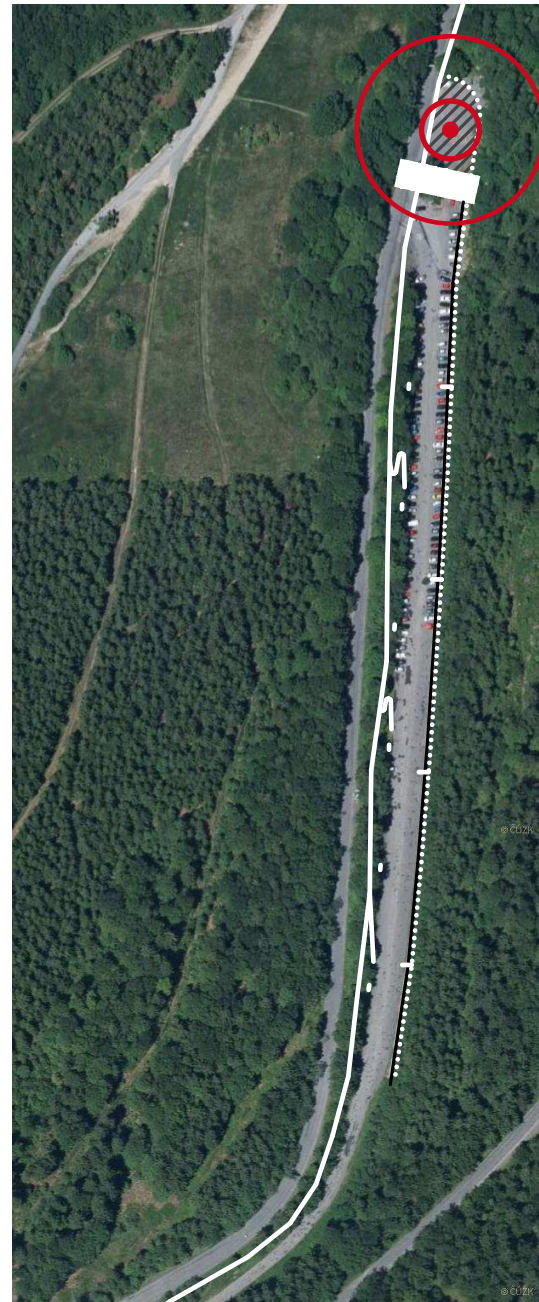
Autobusy by již neměly vjíždět do prostoru určeného především pro pěší a cyklistickou dopravu. V konkrétní situaci se velmi nabízí využít pro otáčení a odstavení autobusů veřejné dopravy horní parkoviště pro autobusy návštěvníků.

Jednotlivým prvkům umístěným na zastávkách se věnuje kapitola /4.2 Mobiliář/podkapitola /Zastávky autobusů/.

Objekt zastávky neslouží komerční reklamě, jediná reklama, která je přípustná, je reklama kulturní, ale i ta musí být použita střídmě a vkusně. O tom více v kapitole /4.4 Venkovní reklama/ v podkapitole /Reklama na městském mobiliáři/.

Použité povrchy na plochy určené pro autobusy musí mít vysokou odolnost, aby dostatečně odolávaly vysoké zátěži častého zastavování a rozjíždění (tlakům, tahům, smykům a změnám teploty). Povrch by měl být barevně podobný povrchu přilehlé vozovky.

Vhodná lokace zastávky autobusu

Parkování

Velkému parkovišti u příjezdu na Pustevny lze přezdívat rýha v krajině. Jedná se o velkou plochu, dlouhou přes půl kilometru, která se táhne pod hlavní příjezdovou silnicí. Toto území je třeba řešit ucelenou architektonicko – urbanistickou koncepcí, která toto území rozčlení na příjemné celky. Povrch parkoviště není vhodné řešit jedolitou asfaltovou plochou. Volba vhodného materiálu se strukturou dokáže zjemnit měřítko velkých ploch.

I parkování vozidel na veřejném prostranství by mělo vhodně doplňovat a podporovat jiné, zejména pobytové aktivity, které se mohou proměňovat v čas (například tržiště, naučné stezky, pikniková místa apod.). Dopravně – inženýrský vzhled a dopravní značení by zde měl být potlačen ve prospěch esteticky kultivovanějšího řešení. V závislosti na chráněné lokalitě především přírodě blízkým charakterem. Z hlediska mikroklimatu je vhodné zajistit přiměřené členění ploch a zastoupení stromů tak, aby nedocházelo k nežádoucímu přehřívání ploch a byl zajištěn pozvolný odtok dešťové vody, resp. její vsakování přímo na místě. Vzhledem k přehlednosti a bezpečnosti prostranství se nedoporučuje používat keře a stromy s nízko posazenou korunou.

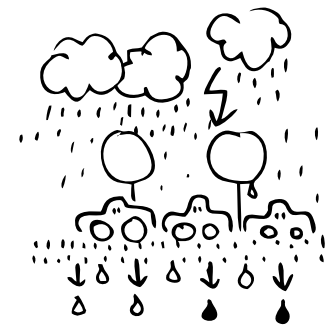
Parkoviště by mělo být ve správě obce daného katastrálního území, tedy Prostřední Bečvy, která za parkovné může vybírat poplatek. Ten by ale měl být použit na údržbu území a zvyšování kvalit služeb pro návštěvníky. Situace, kdy jde výdělek do soukromého sektoru, není vhodná.

Plochy pro parkování je vhodné kombinovat s možností jiných aktivit, které se mohou proměňovat v čas

Rovnoměrné rozmístění stromů pomáhá snižovat přehřívání zpevněných ploch.

Nezpevněné a vegetační plochy umožňují vsakování a pozvolnější odtok dešťové vody bez negativních dopadů na infrastrukturu.

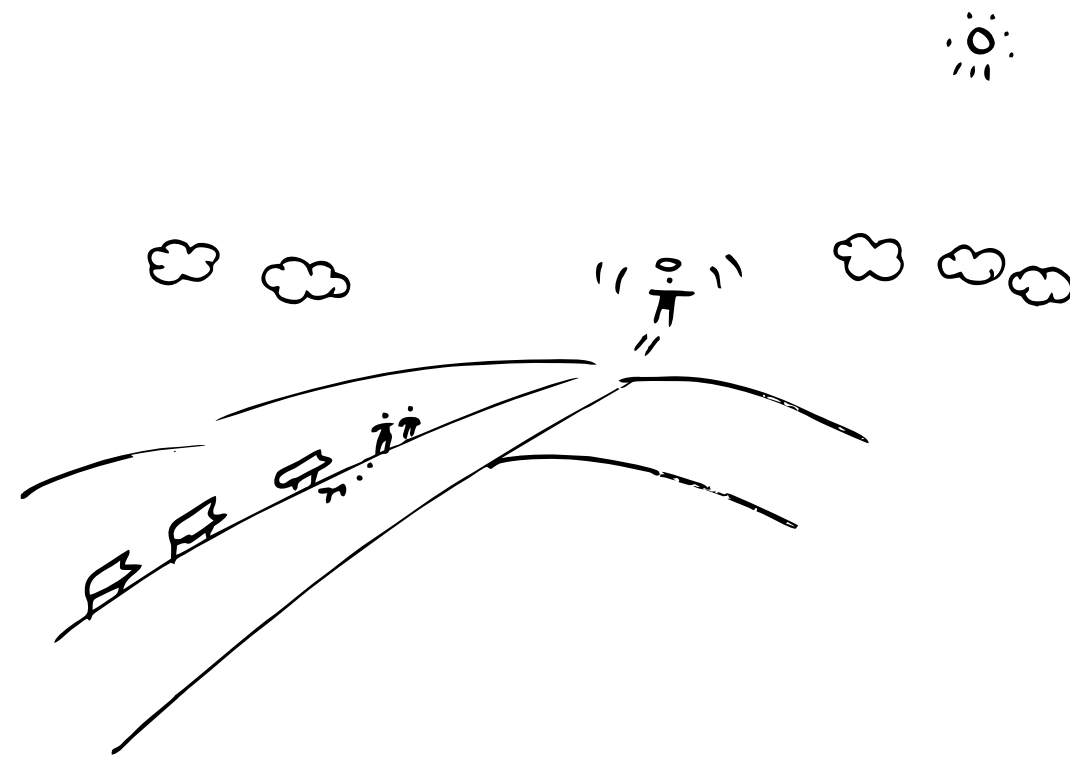

PRVKY A ATRIBUTY

1 ÚVOD	10-17
2 TYPY PROSTORŮ	19-39
3 ORGANIZACE	40-49
4 PRVKY A ATRIBUTY	50-103
4.1 MATERIÁLY A POVRCHY	54-63
Pochozí a sdílené povrchy	56-57
Povrchy veřejných prostranství	58-61
Materiály a povrchy prvků	62-63
4.2 MOBILIÁŘ	64-79
Mobiliář k sezení	66-69
Orientační a informační prvky	70-75
Stojany na kola	76
Nádoby na odpad	77
Zastávky autobusů	78-79
4.3 OBJEKTY A ZAŘÍZENÍ PRO SLUŽBY	80-89
Kiosky	82-83
Tržiště a tržové stánky	84
Servisní stanice	85-87
Veřejné toalety	88-89
4.4 VENKOVNÍ REKLAMA	90-99
Velkoplošná reklama	92
Reklama na městském mobiliáři	93
Kulturní reklama	94
Označení provozovny	95-99
4.5 UMĚNÍ VE VEŘEJNÉM PROSTRANSTVÍ	100-103
5 PŘÍLOHY	104-113

Pravidla pro prvky jsou formulována tak, aby zohlednila roli a vliv prvku na celkovou kvalitu veřejných prostranství. Cílem není popsat prvek sám o sobě, ale stanovit zásady jeho navrhování s ohledem na celek.

Na takto významném místě, jakým Radhošťský hřeben a Pustevny jsou, by měl být umístován mobiliář, který bude vyjadřovat identitu místa. Pro celou lokalitu je možné využít vlastní vzhled prvků, které je potřeba sjednotit. Standardizované prvky by měly být jednoduché, účelné a snadno udržovatelné. Zahlcení o další typy prvků není žádoucí. Mělo by dojít k postupnému doplňování nových prvků a k nahrazení prvků, které již dosloužily a jsou výrazně nevhodné do řešeného prostředí.

PRVKY A ATRIBUTY

4.1 MATERIÁLY A POVRCHY

Materiály a povrchy veřejných prostranství zastávají významnou roli v poznávání prostorového, časového ideového kontextu místa. Při tvorbě prostředí je zapotřebí využívat reprezentační potenciál materiálů a jejich schopnost předávat informaci o historickém, ideovém, kulturním, společenském či estetickém kontextu. Paměť místa a jeho přirozený charakter by měl být reflektován skrze použité materiály a povrchy.

Cílem nových architektonických vstupů do úprav okolí je navázání na principy původních struktur, nikoliv však povrchní přejímání tvarosloví, barevnosti apod. Vhodným řešením se jeví využití tradičního materiálu zpracovaného soudobými technologiemi. Ideální jsou lokální materiály a promyšlené soudobé řešení reflektující paměť místa. Používat současné materiály historizujícím způsobem je zpravidla nevhodné.

Materiály a povrchy hrají významnou roli v historickém a funkčním rozměru, ale nesmí se zapomínat ani na předávání bezprostřední smyslové zkušenosti uživatelům, zejména ve vizuální, hmatové i pohybové rovině. Okrajově se projevují i v rovině zvukové nebo čichové.

Důležitá je nejen volba materiálů samých, ale i detail napojení a styku jednotlivých materiálů a prvků. Kvalitní řešení návazností materiálů výrazně ovlivňuje celkové působení prostranství a životnost prvků i povrchů. Styky prvků a materiálů je vždy třeba řešit individuálně kvalitním detailem.

Pochozí a sdílené povrchy

Povrchy je potřeba navrhnout jako plnohodnotnou součást celkového architektonického konceptu prostoru. Materiály a povrchy mají potenciál být nositelem informace pro orientaci v místě a napomáhají přirozené organizaci dějů v prostoru.

Je zapotřebí dbát nejen na volbu vhodných a kvalitních povrchů nových ploch, ale také na pravidelnou údržbu ploch stávajících.

Komfort a bezpečnost chůze jsou jedním ze základních předpokladů kvality veřejných prostranství. V přírodním prostředí je vhodné používat měkké nezpevněné a propustné povrchy. Zejména mlatové či válcované štěrkové povrchy. Vhodnost mlatu závisí na kvalitě jeho provedení a následné údržby. Nedoporučujeme ho do míst s vysokou zátěží, od osob a automobilů, do míst, kde je povrch vystaven extrémním klimatickým podmínkám a na plochy s většími sklony. Pro dosažení kvalitního mlatového povrchu je stěžejní správná konstrukce podloží. Tradičně se používají vázací směsi reagující na vlhkost, aby nedocházelo ke vzniku kaluží a dlouhodobě vlhkých míst. Pro pohodlnější chůzi, pohyb osob se sníženou schopností pohybu a orientace a jízdu cyklistů je vhodné používat kvalitní kamennou dlažbu s hladkou strukturou a minimálními spárami.

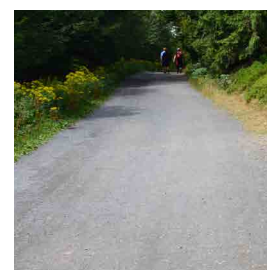
Možné je použití asfaltového povrchu. Při zvolení této varianty se doporučuje pracovat s vhodnou barevnou škálou a hrubostí, které přiblíží jeho vzhled přírodnímu charakteru. Vhodným může být například probarvený asfalt v okrové barvě mlatu nebo světle šedé barvě štěrkového povrchu. Barevnost by měla být zvolena s ohledem na přiléhající povrchy, aby došlo ke sladění odlišných povrchů do jednoho odstínu. Asfaltový povrch je vhodný vzhledem k pohodlné chůzi a zároveň pro svou únosnost umožňuje poježdění vozidel.

027

Válcovaný hlinitopíčitý mlat

Použití:
pochozí a pobytové plochy parků, nádvoří, povrchy cest určených pro běhání

028

Válcovaný štěrk jemné frakce

Použití:
pochozí a pobytové plochy parků, nádvoří, povrchy cest určených pro běhání

029

Štípaná kamenná dlažba nepravidelného formátu

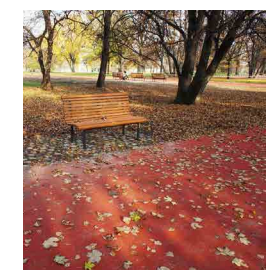
Použití:
plácky, významné předprostory

030

Asfalt

Použití:
cesty, vozovky zatížené motorovou dopravou

031

Probarvený asfalt

Použití:
cesty, vozovky zatížené motorovou dopravou -vhodnější do přírodního prostředí

Povrchy veřejných prostranství

Veřejná prostranství na trase Pustevny – Radhošť se nachází v uzlovém bodě při příchodu na Pustevny a dále kolem kultovních míst sochy Radegasta a kaple Radhošť. Prostranství jsou základními kompozičními prvky trasy. Jsou orientačním bodem v mentální mapě a tvoří hierarchickou strukturu lokality. Stejně jako tvar veřejného prostranství je i jeho velikost v určitém vztahu k jeho dominantám.

Prostranství by měla nabízet volný prostor pro shromáždění většího počtu lidí, konání kulturních akcí, dostatek míst k sezení, stín, prvky obohacující vnímání a užívání prostředí, kterými může být vodní prvek, drobná architektura nebo umělecké dílo.

Na reprezentativních, nadregionálně významných prostranstvích, je možné pracovat s exkluzivnějšími materiály a povrchy. V přírodním prostředí je vhodné volit spíše přírodní či přírodě blízké materiály a současně materiály odolné.

Na více exponované plochy jsou vhodné skládané kamenné povrchy nepravidelného formátu. Pro méně namáhané plochy lze použít hlinitopísčité mlat, válcovaný štěrk jemné frakce nebo dřevěné povrchy. Plocha může být doplněna o velkoformátové kamenné nebo betonové dlažby, pokud bude součástí ucelené architektonicko – urbanistické koncepce.

029

Štípaná kamenná dlažba nepravidelného formátu

Použití:
plácky, významné předprostory

032

Dřevěné povrchy

Použití:
pochozí plochy v parcích, pobytová místa apod.

A winter landscape with snow-covered trees and a clear blue sky. The scene is dominated by a vast, flat, snow-covered field under a bright, clear blue sky. In the foreground on the left, there are dark, snow-laden tree branches. In the middle ground, several trees are covered in a thick layer of snow, their branches creating intricate white patterns against the blue sky. The overall atmosphere is serene and bright.

VYTVOŘ SI
VLASTNÍ CESTU

Materiál a povrchy prvků

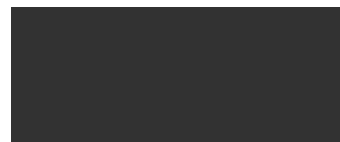
Sladění materiálů, povrchů a barevnosti přispívá ke zcelení a zklidnění celkového působení daného prostoru. Podoba typizovaných a utilitárních prvků (odpadkové koše, sloupky, kovové nohy laviček, sloupy informačních směrovek, tabulí, apod.) by měla být podřízena celku. Odlišení musí být vždy zdůvodněné na základě architektonické studie prostoru.

Materiály je obecně vhodné užívat v jejich přirozené vizuální podobě. Povrchová úprava je možná, pokud je vyžadována z hlediska prodloužení životnosti nebo z praktických důvodů údržby. Povrchová úprava by neměla překrýt přirozený charakter materiálu. Vhodné jsou zejména povrchy, které stárnou přirozeně (bronz, nerez, corten, hliník, mosaz, beton, kámen, tvrdé dřevo). Pro velmi rychlé morální stárnutí jsou naprosto nevhodnými povrchy nejrůznější materiálové a strukturální imitace („jako dřevo“, „jako kámen“).

Materiál a povrchovou úpravu prvků určených k sezení či jinou formu kontaktního užívání je třeba volit s ohledem na hmatové vnímání, aby byly teplotně stabilní, hladké, měkké apod.

Jednotná barevnost všech utilitárních kovových prvků ve veřejném prostoru napomáhá vizuálnímu sjednocení a zklidnění celkového působení řešené lokality a posiluje její charakter. Všechny kovové prvky by tedy měly mít povrchovou úpravu v jednotné barvě stínově šedé RAL 7022 nebo světle šedé RAL 7035. Pokud to celková koncepce daného prostoru vyžaduje, mohou být ve výjimečných případech, na základě architektonického konceptu, prvky na významných a pobytových prostranstvích opatřeny i jinou barvou.

Specifické situace je třeba vždy posuzovat individuálně. Konkrétní a historicky cenné umělecké artefakty se mohou vymykát a řešit samostatně.

RAL 7022

RAL 7035

Prvky z přírodních materiálů je vhodné používat primárně v jejich přirozené podobě. Nezbytné povrchové úpravy pro životnost, údržbu či užitnou hodnotu prvku by neměly překrýt přirozený charakter materiálu.

Při volbě materiálu a povrchu prvků určených k sezení je třeba zohledňovat především komfort sezení, zejména s ohledem na horké, chladné a deštivé dny. Nejvhodnějším materiálem z hlediska komfortu je dřevo, méně vhodným, ale možným je kámen, kov či beton (umělý kámen).

Užití kvalitního materiálu je žádoucí i pro mobilní sedací nábytek a stoly. Použití plastového mobiliáře není na veřejném prostranství vhodné pro svůj laciný dojem.

Všechny standardní nadzemní kovové prvky umístované na veřejném prostoru (včetně všech prvků technické a dopravní infrastruktury) by měly být v rámci řešeného prostoru opatřeny identickou povrchovou úpravou v jednotné barvě.

Všechny objekty a prvky (výložníky, svítidla, skříně zařízení atd.) umístěné na nadzemních prvcích technické a dopravní infrastruktury musí být opatřeny shodnou povrchovou úpravou jako prvek nosný.

PRVKY A ATRIBUTY

4.2 MOBILIÁŘ

Veřejný prostor je místností, bytem, domem a mobiliář je jeho nábytkem. Za mobiliář jsou považovány všechny prvky veřejného prostranství pevně nespojené se zemí nebo spojené, ale potenciálně demontovatelné, sloužící primárně příslušnému veřejnému prostoru, jako je veřejné osvětlení, lavičky, přístřešky, vodní prvky, sochy apod.

Základní úlohou mobiliáře je vytvářet objektové zázemí pro plnohodnotné využívání veřejných prostranství. Nedostatečná údržba vede k rychlé degradaci a znehodnocení celkových kvalit a dochází ke znečištění veřejných prostranství. Nevhodná volba a rozmístění mobiliáře demotivují k pobytu ve veřejném prostranství a omezují potenciál jejich využití.

Jednotný utilitární mobiliář doplněný o typizovaný mobiliář vytvořený přímo pro území Radhošťské stezky napomůže utvořit identitu území a obcí, které lokalitu spravují. Zásadním vodítkem pro volbu typu mobiliáře by měl být především charakter daného prostranství. V lokalitě s takto silným specifickým charakterem je proto vhodné navrhnout mobiliář individuálně, a to alespoň na významných prostranstvích na cestě. Návrh specifického mobiliáře by měl být vždy podřízenou součástí celkového architektonického řešení. Mobiliář by měl navrhnout vždy architekt nebo designér (v ideálním případě ve spolupráci), neboť je nutné, aby byly zohledněny lokální podmínky a maximálně využity příležitosti daného místa ve spojení s precizním provedením detailů a vhodným výběrem materiálů. Především je zapotřebí, aby mobiliář odpovídal svým měřítkem, masivností, mírou detailu, typem a materiálem kulturním a krajinným souvislostem. V rámci jednotlivých veřejných prostranství je nutné klást důraz na designovou příbuznost jednotlivých prvků mobiliáře.

Mobiliář by měl být dostatečně odolný proti klimatické zátěži i vandalismu a polepu nelegální reklamou a také snadno udržovatelný. Mobiliář musí být uspořádán tak, aby byly sdruženy spolu související prvky v adekvátní proporcii k významu a zátěži daného prostoru. Jednotlivé prvky mobiliáře by neměly vyžadovat terénní úpravy (zídky, zlomy, schody).

Mobiliář k sezení

Veřejná prostranství by měla poskytovat širokou škálu možností k sezení. Vhodné je použít lavičky s opěradlem, ale i méně formální bez opěradla, které mohou sloužit jako lehátka nebo stůl apod. Standardně by mělo být možné také neformální sezení na volných židlích nebo na trávniku.

Rozmístění sedacího mobiliáře by mělo být vždy podřízené celkové koncepci daného prostranství. Místa je vhodné vybírat s ohledem na požadavky osvětlení, polohu stromů a dalších objektů při zachování dobré prostupnosti území. Sedací mobiliář by měl být umístován se základní představou o způsobu jeho využívání na konkrétním místě, která se promítne do počtu, velikosti, míry pohyblivosti, vzájemného uspořádání a vazby na přístupovou cestu.

Sedací mobiliář je vhodný doplnit o další prvky, jako jsou odpadkové koše nebo stojany na kola. Na rekreačních veřejných prostranstvích je vhodné sdružovat sedací

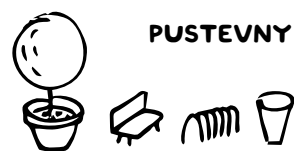
mobiliář s piknikovými stoly, které mohou posloužit nejen občerstvení, ale i hrám, studiu, práci, a tím také delšímu a častějšímu pobytu lidí na veřejném prostranství. Velké oblibě se těší i sedací nábytek v podobě lehátek, pololehátek a atypických sedacích objektů.

Pro neformální prostranství je vhodné využít k sezení volný nábytek, který mohou uživatelé přemisťovat podle individuálních potřeb. Přestože je volný nábytek náchylnější na vandalismus a krádeže, může efektivně rozšiřovat možnosti sezení a dotvářet charakteristickou atmosféru místa.

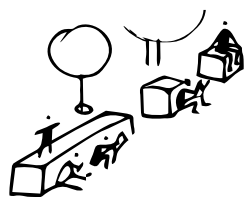
Tvar sedacích objektů musí vycházet z pravidel ergonomie lidského těla. Materiál by měl umožnit komfortní sezení zejména s ohledem na horké či naopak chladné dny.

Na významných prostranstvích a na místech se specifickým charakterem je vhodné použití individuálního autorsky navrženého mobiliáře.

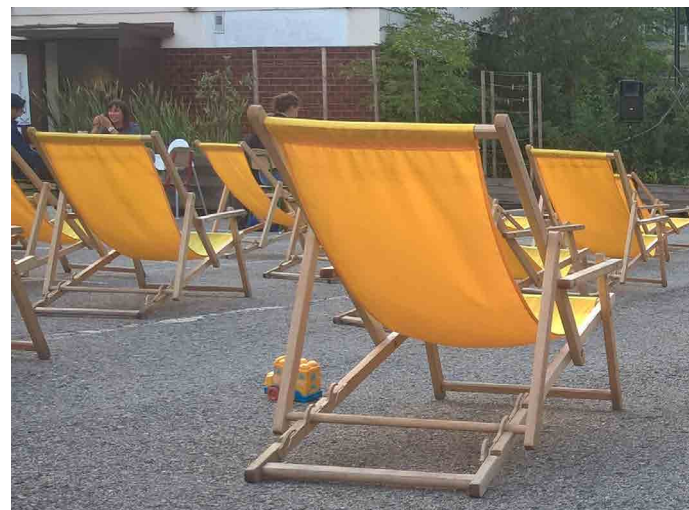
Pokud není design mobiliáře součástí celkového návrhu místa (architektonického a urbanistického), měly by mít samosprávy a další správci možnost volit standardní prvky mobiliáře z katalogu vybavení veřejných prostranství.

Je vhodné sdružovat více funkcí do jednoho prvku mobiliáře.

Při návrhu sezení je vhodné zvažovat také umístění volně stojících židlí.

Příklad použití lehátek
Kasárny Karlín, Praha

034

Příklad méně formálního sezení
Design L. Michow & Sohn

036

Příklad vhodného posezení na přírodním prostranství
Petrovice, Šmídová Landscape architects

035

Příklad parkové lavičky
Design MMCITÉ

037

038

039

Nahoře: Příklad neadekvátního materiálového a barevného řešení sedacího mobiliáře, Pustevny

Dole: Lavička se vyznačuje značnou mírou uměleckého ztvárnění. Nejedná se ovšem o vhodný příklad typizovaného mobiliáře do řešeného území, Horečky

×

×

040

041

Nahoře: Příklad vhodného dočasného řešení sedacího mobiliáře, který se hodí do přírodního prostředí. Nejedná se ovšem o snadno udržitelné a pohodlné sezení, u hotelu Radegast

Dole: Příklad příliš mohutného řešení sedacího mobiliáře, u sochy Radegast

×

×

Orientační a Informační prvky

Informační systém by měl napomoci využívání veřejných prostranství, informovanosti o plánovaných kulturních událostech v území a v obcích, a tím k lepší identifikaci obyvatel s nimi.

Jednotlivé prvky systému (rozcestníky, mapy, informační tabule) by měly být řešeny v rámci sdružených prvků, v jednotném designu, odpovídat charakteru a být rozmístěny na základě celo-územní koncepce. Součástí základního informačního systému primárně nesmí být informace komerčního charakteru /*Reklama na městském mobiliáři*/ viz. kapitola /4.4 Venkovní reklama/.

042

044

043

045

*Sjednocení informačního systému s dalším mobiliárem.
Břidlicová stezka, Slezská Harta*

70

Prvky by měly obsahovat jasná a stručná sdělení, která jsou srozumitelná. Měla by být zajištěna dobrá čitelnost a přehlednost v souladu s charakterem okolí. Jedním z důvodů, proč se lidé tolik nepohybují v přírodě pěšky, je nekonzistence a nejasnost informačního systému. Cedule mohou být pouze v českém jazyce, ale v takovém případě je nutné doplnit text o piktogram, který bude srozumitelný i cizincům.

Mapy zobrazující celé město či jeho velkou část nejsou vhodné pro odhad časové vzdálenosti a demotivují k pěšímu pohybu. Pro zorientování se v celém území slouží dobře 3D modely, které jsou umístěny ve výchozím místě.

Efektivní systém by měl zaručit minimalizaci různorodých značek. Měl by být snadný na údržbu a správu a obsahovat vhodné množství informací ve správném čase a místě.

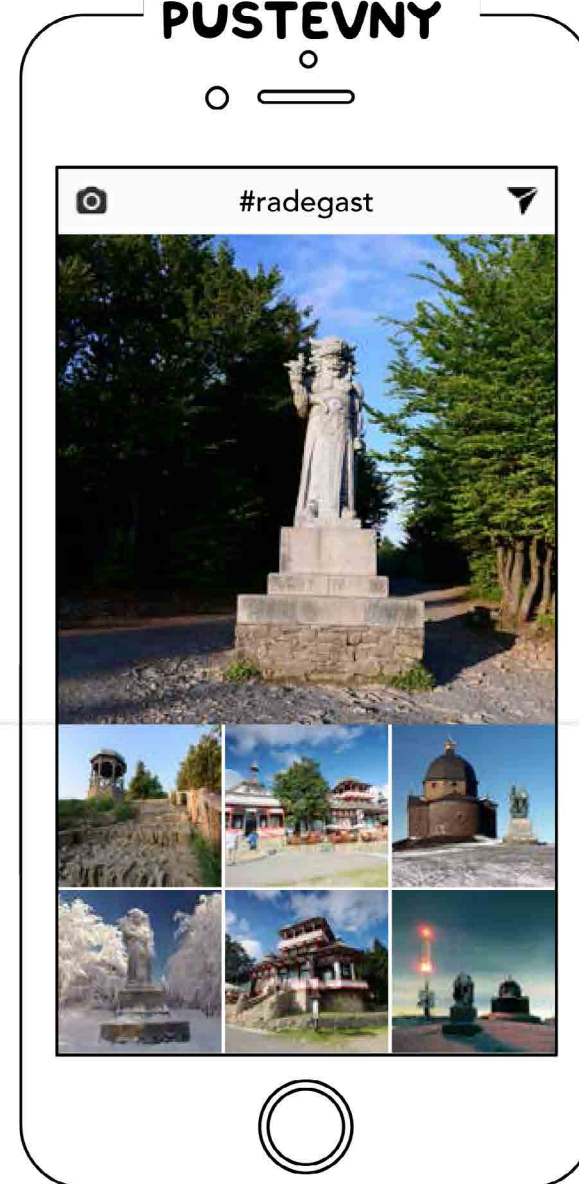
Informační cedule mohou sdělovat informace celokrajského nebo lokálního významu. Cedule by měly být řešeny v rámci celouzemního informačního a orientačního systému. Sdělení má mít charakter statistických údajů o lokalitě, prostoru, objektu, jevu nebo události, například v rámci naučných stezek.

V rámci obce je důležité navázat spolupráci s kulturními, společenskými a dalšími institucemi, která vytvoří systém provázání vzájemných aktivit s cílem povýšit jak kvalitu veřejných prostranství, tak informovat návštěvníky o dalších zajímavých cílech a aktivitách v okolí. V systémové rovině může jít o propojený informační systém ve veřejném prostoru obce. Propagace může fungovat i ve virtuální rovině např. formou hashtagů přes síť instagram nebo vytvářením facebookových událostí.

Informační cedule a další prvky informačního systému jsou přímo vystaveny silným povětrnostním vlivům a vandalismu. Při špatném řešení mohou pro obce představovat vysoké náklady na jejich kontrolu a údržbu. Proto je nutné informační systém navrhovat s ohledem na trvanlivost, odolnost a maximální bezúdržbovost.

PUSTEVNY

046

Podstatou informačního systému je jeho obsah, ne jeho nosič, proto by konstrukce těchto zařízení měla být jednoduchá a subtilní. Informační systém by měl mít jednotný grafický styl obsahu i nosiče. Měl by mít svého správce, který zajistí údržbu, výměnu obsahu a funkčnost systému.

Informace o území lze umisťovat i do „podlahy veřejného prostoru“. Velmi decentním řešením jsou informace umístěné například přímo v asfaltu. Do prořezaného asfaltu se mohou umisťovat údaje o nadmořské výšce, směrové růžice, vyznačení katastrální hranice apod.

Nosičem informací mohou být také patníky a sloupky, které by měly být přirozenou součástí mobiliáře. Sloupky je vhodné užívat v místech, kde není povolen vjezd automobilů a zároveň není žádoucí omezovat chodce ve volném průchodu územím. Sloupky mohou sloužit jako psychologická bariéra v konfliktním místě uživatelů komunikace. Sloupky v takovém případě nahrazují zábradlí, které zpravidla nejsou vhodná ve sdíleném prostoru. Sloupky je třeba navrhnout jako decentní prvky podléhající pravidlům místního mobiliáře jak tvaroslovím, tak materiálůvě i povrchovou úpravou a barvou. U sloupků je vhodné počítat i s druhotným využitím, aby nabízely například možnost sezení, opěry, uzamčení jízdního kola nebo fungovaly jako informační systém. Sloupky a patníky neslouží k umisťování reklamy.

71

Informační cedulka v dlažbě
Tyršovy sady, Pardubice

047

Značení turistické trasy UNESCO
Květná zahrada, Kroměříž

050

Informační cedulka v dlažbě
Rotunda sv. Kateřiny, Znojmo

048

Model Lublaňského hradu
Nádvoří Hradu, Lublaň

051

Vyznačení hranice historického centra
Ulice Svobody, Mikulov

049

Meeting point
Náměstí republiky, Plzeň

052

053

054

055

Informační systém
Design: Integral Ruedi
Baur

056

Info systém motivuje k užívání území

ZATOULEJ SE ...

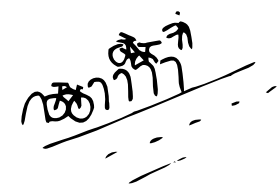
057

Stojany na kola

Stojany na kola slouží k bezpečnému odstavení a zamknutí kola ve veřejném prostranství a zároveň fungují jako prevence před jejich parkováním na nežádoucích místech. Častým problémem však bývá nevhodné umístění a nepraktičnost jejich designu, která často odradí majitele kol v jejich použití. Vhodným řešením se jeví použití samostatně stojících profilů k odstavení dvou kol v dostatečných rozestupech. Stabilní poloha musí být zajištěna dostatečnou výškou stojanu, která zároveň umožní komfortnější přístup k uzamknutí kola.

Množství stojanů by mělo odpovídat potenciální zátěži daného místa cyklistickou dopravou a prostorovým možnostem konkrétního prostranství.

Estetické působení stojanu by nemělo být příliš výrazné. Vhodné je jednoduché a účelné řešení. Návrh stojanu na kola by měl být součástí typizace mobiliáře na území Pustevny – Radhošť. Stojany je vhodné u výchozích bodů trasy (u parkoviště) sdružovat s čistícími a servisními stanicemi a stojany na běžky. Viz. kapitola /4.3 Objekty a zařízení pro služby/ podkapitola /Servisní stanice/.

Vhodným typem stojanu pro veřejná prostranství je samostatně stojící U profil kotvený do země. Jednotlivé stojany jsou umísťovány samostatně s rozestupem minimálně 0,9m.

058

Tyršovi sady, Pardubice

059

Stojany na kola edgetyre
Design MMCITÉ

Nádoby na odpad

Odpadkové koše bývají největším zdrojem degradace veřejných prostranství. Nesprávné rozmístění, nedostatečná údržba nebo i pozdní odvoz vedou k jejich znečišťování a ke kumulování odpadu v bezprostředním i širším okolí. Hustota rozmístění by měla odpovídat zátěži dané lokality. Nelze ovšem počítat se stejnou hustotou jako ve městě. Infrastruktura v horách je výrazně složitější a zároveň ani není žádoucí, aby zde muselo projíždět svozové auto odpadu příliš často. Služba svozu odpadu zároveň znamená poměrně velké finanční prostředky pro obec. Je proto důležité důkladně promyslet, kde jsou odpadkové koše nutné a umísťovat je pouze tam. Návštěvníci musí být zároveň informováni a motivováni v odnášení si odpadků sebou a neodhazovat je do přírody. S tím by měli být seznámeni prostřednictvím informačního systému v území.

Odpadkové koše by měly být ergonomické a umožňovat snadnou dostupnost i pro děti. V rámci typizace mobiliáře by měl být navržen jednotný design odpadkových košů. Barevnost košů by měla být sladěna s ostatními prvky mobiliáře.

060

Vhodné materiálové řešení odpadkového koše
Design MMCITÉ

061

Vhodné materiálové řešení odpadkového koše
Design MMCITÉ

Zastávky autobusů

Účelem zastávek veřejné dopravy je zajistit pohodlí pro čekající cestující a jejich ochranu před klimatickými podmínkami. Mobilář zastávek by měl být nadále jednotný s typizovaným systémem mobiliáře pro řešenou lokalitu.

Požadavek na umístování reklamy by měl být podřízen hlavní funkci přístřešku. Z přístřešku by měl být primárně dobrý výhled na příjezdící autobus veřejné dopravy, při volbě bočnic je proto vhodné upřednostnit transparentní typ. Umístování reklamy se bude řídit dále pravidly v kapitole /4.4 Venkovní reklama/ v podkapitole /Reklama na městském mobiliáři/.

Při rozhodnutí o umístění zastávky je zapotřebí nejprve vyhodnotit bezprostřední okolí zastávky. Pokud lze využít přilehlý objekt také jako čekárnu, je vhodné přístřešek před něj již neumístovat.

Označník slouží jako orientační bod, který nese důležité informace pro cestující. Obsahuje dopravní značku „zastávka“, jízdní řád a případně další informace. Je žádoucí zpracovat samostatný vizuální a technický manuál, který upřesní vzhled označníku. Design označníku má odpovídat jeho funkci, proto je vhodné, aby byl snadno rozpoznatelný, tvarově a materiálově kultivovaný.

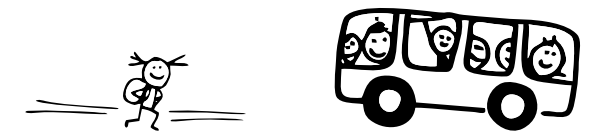
Místa zastávek je vhodné doplnit i dalším mobiliářem, jako jsou lavičky a odpadkové koše, případně hodiny.

Dnešní stav autobusové zastávky a jejího bezprostředního okolí **062**

Příklad autobusové zastávky v Krumbachu **063**
Project BUS:STOP

PRVKY A ATRIBUTY

4.3 OBJEKTY A ZAŘÍZENÍ PRO SLUŽBY

Na veřejném prostranství se přirozeně vyskytuje řada objektů v podobě trhových nebo potravinových stánků, kiosků, občerstvení, veřejných toalet apod. Tyto objekty zpravidla vyžadují napojení na sítě technické infrastruktury. Řešení objektů a zařízení pro služby by mělo mít vždy minimální negativní dopad na okolí. Veřejná prostranství by měla být zároveň schopna drobné objekty pojmout. Umístění jednotlivých objektů by mělo být vždy v souladu s celkovou koncepcí prostranství.

Objekty a zařízení pro služby by měly mít účelný tvar a nejmenší možné rozměry, aby neutvářely prostorové a vizuální překážky a špatně udržovatelné prostory ve své bezprostřední blízkosti.

Při návrhu objektů se nesmí zapomínat na zajištění jednoduché údržby a požadavky na trvanlivost samotných objektů. Jejich materiálové a konstrukční řešení by mělo odpovídat charakteru a významu daného prostranství.

Kiosky

Služba kiosků by měla souviset s užíváním veřejného prostranství a podporovat jeho kvalitu, nikoliv ho pouze využívat. V rámci typizace prvků na území Pustevny – Radhošť je vhodné navrhnout „Radhošťský kiosk“, který bude odpovídat svým měřítkem i vizuálním stylem významu prostranství, na kterém bude umístěn.

Materiály použité na stavbu kiosku by měly vycházet převážně z místně blízkých materiálů, použitých soudobým přístupem. Pokud v území není možnost využít či obnovit historicky hodnotný objekt kiosku, není žádoucí používat historizující styl u nově navržených staveb.

Okolí kiosku by mělo být doplněno o další mobiliář v podobě laviček, stolů, odpadkových košů a veřejných toalet. Bezprostřednímu okolí kiosku musí být věnována vyšší péče, z důvodu udržení čistoty. Na údržbě by se zpravidla měl účastnit majitel či provozovatel kiosku. Prostranství před kioskem by mělo umožňovat konání kulturních akcí a shromáždění většího počtu lidí.

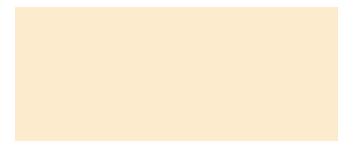
Kolem kiosku by měl být kladen důraz na regulaci reklamy, jelikož se zpravidla nachází na vysoce frekventovaném místě. Kiosk by měl být označen pouze označením provozovny, piktogramem občerstvení, označením veřejných toalet apod. Pokud budou před provozovnou umístěny slunečníky, tak pouze ve sjednoceném vizuálním stylu, použitým v celém území. Slunečníky nebudou obsahovat reklamu, konstrukce bude kovová RAL 7022 nebo dřevěná a potahová látka bude sv. šedé barvy RAL 7035 nebo barvy světlé slonové kosti RAL 1015. Možné jsou i barvy velmi blízké uvedeným. Zda je barva akceptovatelná rozhodne správce území. Před provozovnou nebudou samovolně umístěny vývěsní štíty, reklamní áčka apod. Nedodržování nastavené regulace bude vyměřeno sankce na základě právního předpisu. Smyslem regulace je předcházet vizuálnímu smogu, který ruší návštěvníky od prožívání okolní přírody, za kterou sem především přišli. Bližší požadavky na reklamu v kapitole /4.4 Venkovní reklama/ a podkapitole /označení provozovny/.

RAL 7022

RAL 7035

RAL 1015

Příklad kiosku u sochy boha Radegasta
Workshop: 25.- 30.8. 2016 pod vedením Kamila Mrvy
Autoři: Věra Fišerová, Jakub Chaloupek, Michaela Mrázová, Jiří Šnerch
Akademie architektury

Tržiště a tržové stánky

Trhy je vhodné pořádat na tradičních, k tomu uzpůsobených, místech. Trhy zpravidla utvářejí rozměrná a výrazná uskupení, zvaná tržiště, proto je důležité zvolit pro ně vhodné místo, navrhnout úsporné a účelné uspořádání a zajistit soulad s kompozicí daného prostoru.

Je vhodné, aby tržiště mělo vlastní koncepci, která nastaví standard a kvalitu prodávaného zboží, způsob propagace a také vizuální identitu, jejíž součástí bude také vizuální podoba vnitřního prostředí tržiště a design stánků. Jednotlivé stánky budou z hlediska designu ve vzájemném souladu.

Tržiště bude pod přísnou regulací reklamy, jelikož se umísťuje na významné a exponované místo. Tržiště bude označeno pouze piktogramem a jednotlivé stánky mohou být označeny názvem, který bude v jednotném grafickém stylu nastaveném celkovou koncepcí tržiště.

Nedodržování nastavené regulace bude vyměřeno sankce na základě právního předpisu

U tržiště je třeba počítat s vyšší potřebou pobytového mobiliáře – lavičky, stoly, odpadkové koše. Pokud to místní situace umožňuje, je vhodné tržiště doplnit pítkem.

Možnost využití tržových stánků v době, kdy se nekonají trhy jako pobytového mobiliáře.

064
Doplnění prostoru tržiště pítkem a sedacím mobiliářem
Tržiště v Lublani, Slovinsko

Servisní stanice

Servisní stanice je nutné vnímat jako servisní zařízení – terminály k bezprostřední údržbě kol, koloběžek a k jejich rychlému a šetrnému očištění.

Jsou umísťovány ve vazbě na hlavní komunikace, často ve výchozích a koncových bodech trasy a u půjčoven koloběžek. Jedná se o čistě účelová zařízení. Servisní stanice neslouží pro umísťování reklamy půjčoven koloběžek ani jiných služeb. Neměly by působit dominantním dojmem a degradovat přírodní prostředí, například označováním výraznými barvami apod. I tato zařízení by měla odpovídat charakteru daného prostoru a být součástí koncepce místního mobiliáře. Označení by mělo být provedeno opět piktogramem ve společném grafickém stylu s celkovým orientačním a informačním systémem.

Nabízí se zde možnost sloučení s dobíjecím terminálem na elektrokola a možnost umytí kola studenou vodou.

Servisní stojan na kola

065

Myčka kol Trail park Klínovec

066

MENTAL WELLNESS

Veřejné toalety

Rozmístění veřejných toalet by mělo vycházet z míry zatížení prostoru a být v optimálních vzdálenostech mezi sebou, aby jimi bylo území vybaveno rovnoměrně. Vhodné je umísťovat veřejné toalety do objektů podél trasy. Všechny veřejné a veřejně přístupné objekty by měli poskytovat zázemí pro veřejné toalety jako naprosto samozřejmou součást svých služeb.

U samostatných objektů veřejných toalet v přírodě bude kladen důraz především na jejich vizuální působení v kontextu s vegetací. Především je nepřijatelné umísťování plastových mobilních toalet, které znehodnocují krajinný ráz.

V případě dočasných akcí, kdy kapacitně nevyhoví trvale umístěné veřejné toalety, je možné umísťovat toalety mobilní. Koncept rozmístění, uspořádání a začlenění těchto toalet do okolí by měl být jedním z podkladů pro povolování dočasných akcí.

×

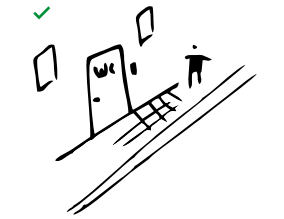
Využití toalet by v žádném případě nemělo mít charakter diskriminační. 068

×

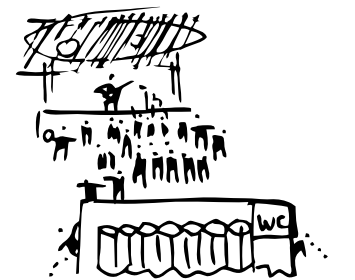

069
V současném řešení je umístěná mobilní toaleta v bezprostřední blízkosti u sochy boha Radegasta. Toto řešení je zcela nepřijatelné.

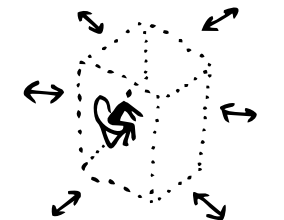
Přednostně by se měly veřejné toalety umísťovat do současných stavebních objektů ve veřejném prostoru.

Mobilní toalety by měly být využívány jen při dočasných akcích, kdy nevyhovuje kapacita napevno umístěných toalet. Žádoucí je kultivovat i jejich vzhled např. sdružováním a použitím zástěny.

Trvalé objekty toalet by měly být řešeny individuálně v závislosti na lokálních podmínkách. Je nutné klást důraz na ergonomii, trvanlivost, udržitelnost a vizuální kvalitu objektů.

U veřejných toalet, které jsou umístěné v přírodní krajině, je žádoucí využívání přírodních materiálů a šetrné zacházení s odpadem (kompostování odpadu).

PRVKY A ATRIBUTY

4.4 VENKOVNÍ REKLAMA

Reklamou se rozumí oznámení, předvedení či jiná prezentace šířená zejména komunikačními médii za účelem podpory podnikatelské činnosti.

Neregulovaná a nekultivovaná forma reklamy svým působením negativně ovlivňuje vizuální a pobytové kvality veřejných prostranství a může ovlivnit také image celé obce, území nebo lokality.

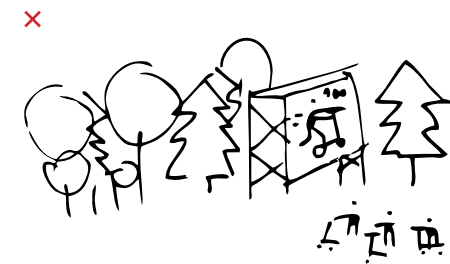
Je důležité mít na mysli, že veřejná prostranství pro svoji kvalitu reklamu, zejména propagaci komerčních služeb, nepotřebují. To reklama potřebuje je. Na druhou stranu je dobré si uvědomovat i zisk z reklamy, který nemusí být zrovna zanedbatelný, jak pro komerční subjekty i obec samotnou. Pro uspokojení obou pohledů na reklamu je zapotřebí nastavit jasná pravidla pro umístování reklamy a zajištění kvality veřejných míst.

Vzhledem k lokalitě CHKO je zde vyžadován individuální přístup a přísnější regulace, aby bylo chráněno hodnotné území. Při nedodržování regulace bude vyměřena sankce na základě právního předpisu

Velkoplošná reklama

Samostatně stojící stavby a zařízení pro reklamu, velkoplošné plachty, převěsy nebo LED obrazovky, které slouží propagaci komerčních služeb nebo produktů, nepřinášejí veřejnému prostranství žádnou přidanou hodnotu. Vytváří vizuální smog, degradují charakter a funkci území v měřítku člověka.

Tento druh reklamy je v celém řešeném území Pustevny – Radhošť zcela zakázán.

Velkoplošné LED obrazovky a ozvučená reklama je v území zcela zakázána.

Na fasádu je nepřístupné umístit plachty a převěsy. To platí i pro stavby pro reklamu a reklamní zařízení.

×

070

Velkoplošné reklamy nesmí tvořit vizuální ani prostorovou bariéru.

Je nepřípustné umístit lešení pouze za účelem umístění reklamy nebo zdůvodňovat umístění velkoplošné reklamy špatným technickým stavem fasády.

Reklama na městském mobiliáři

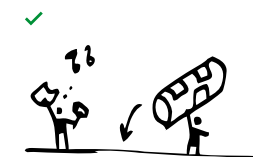
Samostatně stojící prvky reklamy, které neslouží kulturní reklamě, není vhodné na veřejných prostranstvích umístit. Reklama by se měla umístit pouze na prvky mobiliáře, u kterých tím není degradována jejich základní funkce a estetická kvalita. Reklama nesmí zakrývat primárně průhledné nebo průsvitné plochy jako jsou zábradlí, prosklené stěny zastávek apod.

Reklama umístěná v blízkosti historicky cenných objektů by žádným způsobem neměla narušovat atmosféru prostředí. Z toho důvodu bude každé takové řešení posuzováno individuálně.

Úkolem obce je přesně definovat způsob propagace na veřejných prostranstvích. Nabídnuté plochy by obci měli přinášet benefity.

Umístit reklamy na lavičky a na koše je na celém území zásadně nevhodné.

Plakátovací sloupy a plochy lze v omezeném počtu umístit jako specifický druh městského mobiliáře k propagaci konkrétních kulturních a veřejně společenských akcí konaných v tomto území.

×

071

×

072

×

073

Kulturní reklama

Kultivovaná forma reklamy a propagace kulturních institucí by měla být obcemi podporována. Pojem kulturní reklama je myšlen zejména způsob komunikace kulturních institucí využívající veřejná prostranství. Je zapotřebí hledat takovou formu, která splní účel a současně bude akceptovatelná z hlediska vlivu na vzhled.

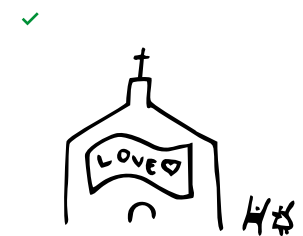
Pro zdařilé řešení je nezbytný koncepční přístup, vysoká estetická úroveň designérského řešení a jeho soulad s architekturou objektu.

Propagace kultury by neměla podléhat tvrdé regulaci reklamy a měla by být ze strany města podporována.

Propagace kulturní činnosti vyžaduje koncepční přístup a vysokou estetickou úroveň grafického řešení.

Na budovy kulturního významu, budovy, které slouží kultovním účelům a na mimořádně kvalitní architekturu, může být umístována pouze „kulturní reklama“.

Označení provozovny

Označení provozovny propagující komerční služby a produkty je žádoucí umísťovat na místa k tomu tradičně uzpůsobená. Těmi jsou především průčelí objektu. Tradiční plochy pro umístění firemního štítu nebo výstrče je zpravidla prostor pod kordonovou římsou (nebo její alternativa) nebo pod nadpražím vstupu. Za prostor pro reklamu lze považovat plochy na fasádách objektů, které k tomu byly uzpůsobeny už v architektonickém návrhu.

Firemní štíty, písmomalířské nápisy nebo výstrče lze umístit mimo tradiční plochy pro umístování reklamy pouze v případě, že nebudou v žádném svém aspektu přebíjet tektoniku fasády, okraje otvorů nebo zdobných prvků a zároveň nenaruší architektonickou kompozici budovy. Sdělení by se mělo skládat pouze z písmen, číslic a log a mělo by být barevně sladěno s fasádou.

Při umístování reklamy v parteru je nutné zabezpečit přístup, pohyb a pobyt uživatelů prostoru. Jedná se o áčka, markýzy, slunečníky nebo výrazně vystrčená reklamní zařízení. Reklama na markýzách nebo na slunečnicích není v tomto území zpravidla povolena. V případě, že nepůjde o celoplošnou reklamu, ale o decentní provedení v barevné škále typizovaného mobiliáře, může být udělena výjimka. Taková reklama musí být v souladu s charakterem místa.

Osvětlená reklama není v tomto území povolena.

Rozměry prvků reklamy propagující komerční služby a produkty by neměly přesahovat rozměry ploch vymezených tektonikou fasády objektu.

×

074

×

075

×

076

**JSME
PŘÍKLADEM.**

**JESLI DOBRÝM NEBO
ŠPATNÝM,
TO JE NA NÁS.**

078

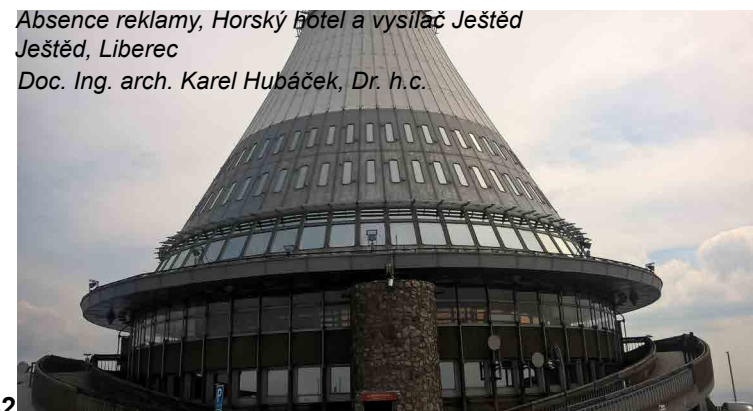

Absence reklamy, Poštovna
Sněžka, KRNAP
Prof. Ing. arch. Martin Rajniš

081

079

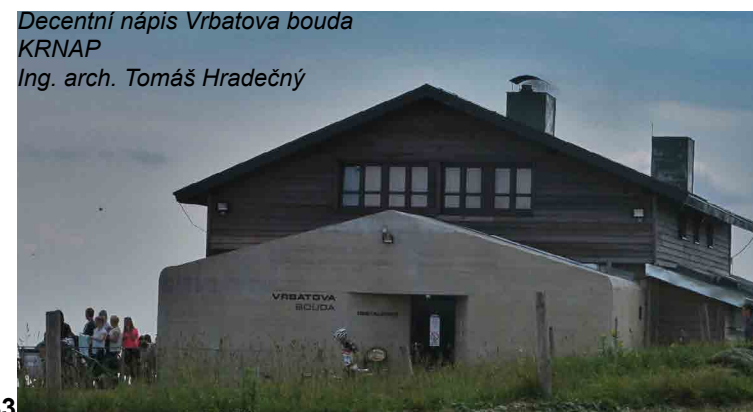
Absence reklamy, Horský hotel a vysílač Ještěd
Ještěd, Liberec
Doc. Ing. arch. Karel Hubáček, Dr. h.c.

082

Příklad decentní reklamy
Fondazione Prada, Miláno, Itálie
OMA office

080

Decentní nápis Vrbatova buda
KRNAP
Ing. arch. Tomáš Hradečný

083

PRVKY A ATRIBUTY

4.5 UMĚNÍ VE VEŘEJNÉM PROSTRANSTVÍ

Kvalitní umělecké dílo přidává kulturní hodnotu veřejným prostranstvím, podporuje obraz místa, posiluje lokální identitu a může fungovat jako významný orientační bod. Umění je osvětovým prostředkem pracujícím s pozitivní motivací.

Uměním je dnes myšleno mnoho. Umělecké dílo již není určeno pouze k obdivování, ale stává se obyvatelným místem, a tím i aktivátorem svého bezprostředního okolí. Zároveň by však nikdy umění nemělo být považováno čistě za účelový mobiliář.

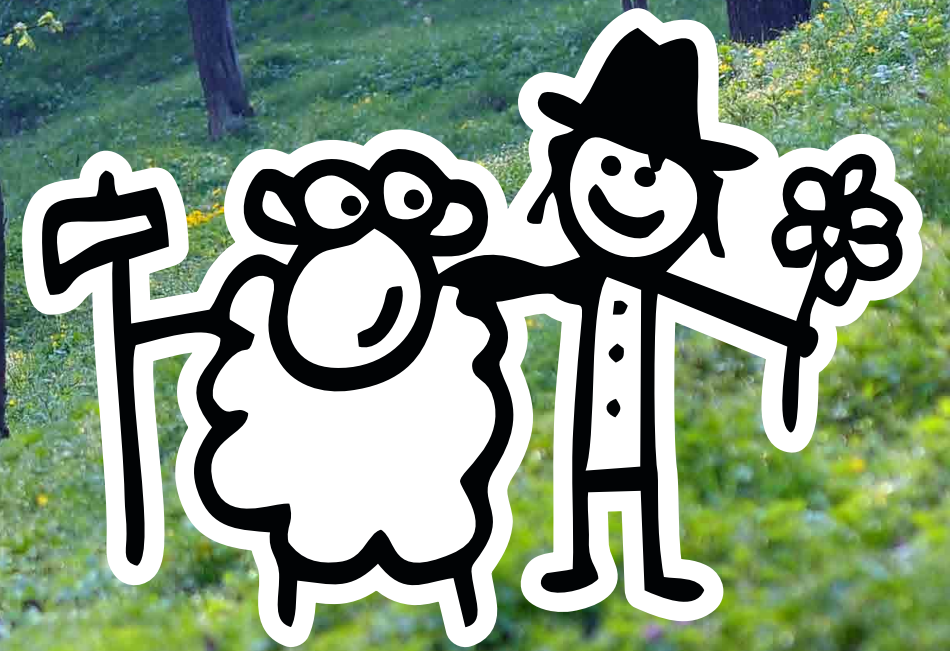
Umělecké dílo by nikdy nemělo být vytrženo z kontextu místa a času, ale naopak by v dané lokalitě mělo rezonovat. Umisťování uměleckých děl nesmí probíhat nahodile a nemá sloužit jako záplata na zbytkový prostor. Na umístění by se měli podílet architekti, umělci, teoretici, urbanisti, krajináři, případně další odborníci. V průběhu celého procesu navrhování je vhodná součinnost umělce s architektem vznikajícího projektu.

Kvalitní autonomní umělecká díla, která nebyla navržena pro konkrétní místo, je možné do veřejných prostranství umístit, pouze pokud přinášejí prostoru hodnotu tím, že ideově přesahují lokální kontext a jejich umístění respektuje kompozici prostranství.

Umělecká díla nemusí být na veřejných prostranstvích umisťována natrvalo. Měly by vznikat i dočasné přehlídky a umění ve formě divadla, tance, hudby atd. Podobné i neoficiální spontánní projevy umění na veřejných prostranstvích mohou oproti oficiálnímu umění přinášet nové impulzy. Zde je důležité ohlídat tenkou hranici mezi spontánním uměním a vandalismem.

NATURE IS MY CHURCH

FRIENDSHEEP

084

PŘÍLOHY

1 ÚVOD	10-17
2 TYPY PROSTORŮ	18-39
3 ORGANIZACE	40-49
4 PRVKY A ATRIBUTY	50-103
5 PŘÍLOHY	104-113
PRAMENY	106-109
SEZNAM OBRÁZKŮ	110-111
AUTOŘI	112
PODĚKOVÁNÍ	113

Prameny

1 ÚVOD:

Využití manuálu:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 11-15. ISBN 978-80-87931-09-7.

(1)KOUCKÝ, Roman. Elementární urbanismus. Praha: Zlatý řez, 2006. ISBN 80-902-8109-5

Současný stav a cíle:

(2)JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausbruck Books, 2016, s. 50-51. ISBN 978-80-260-9558-3.

Kultivované prostředí:

JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausdruck Books, 2016. ISBN 978-80-260-9558-3.

(3) MELKOVÁ, Pavla. Humanistická role architektury v současné společnosti. Zlatý řez: Architektura a člověk. Praha 6: Zlatý řez, 2013, 2013(36), 13-21. ISSN 1210-4760.

MELKOVÁ, Pavla. STRATEGIE rozvoje veřejných prostranství hlavního města Prahy: /návrh. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014. ISBN 978-80-87931-12-7.

2 TYPY PROSTORŮ:

CHKO:

Soukromé nároky na veřejný prostor, Koncepce práce jednotlivce ve prospěch veřejnosti. HERTZBERGER, Herman. Přednášky pro studenty architektury. Brno: MOX NOX, 2012, s. 42-49. ISBN 978-80-905064-0-4.

NP rezervace:

NPR RADHOŠŤ V BESKYDECH. Beskydy.cz [online]. Beskydy, 2017 [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: <https://www.beskydy.cz/content/beskydy-prirodni-zajimavosti-chranena-uzemi-npr-radhost-v-beskydech.aspx>

JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausdruck Books, 2016. ISBN 978-80-260-9558-3.

Zóna NPŮ

<https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-instituce>

<https://www.npu.cz/pamatky-a-pamatkova-pece>

<https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-instituce/akce/21755-magicka-hora-radhost-prednaska-v-ceskych-budejovicich>

<http://www.pamatkovykatolog.cz>

Cesta:

(4) JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausbruck Books, 2016, s. 130. ISBN 978-80-260-9558-3.

JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausdruck Books, 2016. ISBN 978-80-260-9558-3

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 33-35. ISBN 978-80-87931-09-7.

106

Kultovní místo:

(5)Kult. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kult>

(6) JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausbruck Books, 2016, s. 39. ISBN 978-80-260-9558-3.

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 48. ISBN 978-80-87931-09-7.

Plácek:

(7)JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausbruck Books, 2016, s. 131. ISBN 978-80-260-9558-3.

Vytváření prostoru, ponechání prostoru. HERTZBERGER, Herman. Přednášky pro studenty architektury. Brno: MOX NOX, 2012, s. 158-169. ISBN 978-80-905064-0-4.

Pobytový palouk:

JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausdruck Books, 2016. ISBN 978-80-260-9558-3

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 40. ISBN 978-80-87931-09-7.

Veřejná prostranství restauračních, ubytovacích a prodejních objektů:

(8)JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausdruck Books, 2016, s. 134. ISBN 978-80-260-9558-3

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 77-78. ISBN 978-80-87931-09-7.

Tržnice:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 252-253. ISBN 978-80-87931-09-7.

3 ORGANIZACE:

Sdílený prostor:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 66-69. ISBN 978-80-87931-09-7.

Zastávky autobusů:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 93-100. ISBN 978-80-87931-09-7.

Parkování:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 107-111. ISBN 978-80-87931-09-7.

4 PRVKY A ATRIBUTY:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 121. ISBN 978-80-87931-09-7.

107

4.1 MATERIÁLY A POVRCHY:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 125. ISBN 978-80-87931-09-7.

Pochozí a sdílené povrchy:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 132-136. ISBN 978-80-87931-09-7.

Povrchy veřejných prostranství:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 127-131. ISBN 978-80-87931-09-7.

Materiály a povrchy prvků:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 147-155. ISBN 978-80-87931-09-7.

4.2 MOBILIÁŘ:

JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. Praha: Ausdruck Books, 2016. ISBN 978-80-260-9558-3

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 207. ISBN 978-80-87931-09-7.

Mobiliář k sezení:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 209-211. ISBN 978-80-87931-09-7.

Orientační a informační prvky:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 49,224-225. ISBN 978-80-87931-09-7.

Stojany na kola:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 212-213. ISBN 978-80-87931-09-7.

Nádoby na odpad:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 214-218. ISBN 978-80-87931-09-7.

Zastávky autobusů:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 212-213. ISBN 978-80-87931-09-7.

4.3 OBJEKTY A ZAŘÍZENÍ PRO SLUŽBY:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 247. ISBN 978-80-87931-09-7.

Kiosky:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 248-249. ISBN 978-80-87931-09-7.

Tržiště a tržové stánky:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 252-253. ISBN 978-80-87931-09-7.

Servisní stanice:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 254. ISBN 978-80-87931-09-7.

Veřejné toalety:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 250-251. ISBN 978-80-87931-09-7.

4.4 VENKOVNÍ REKLAMA:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 263. ISBN 978-80-87931-09-7.

Velkoplošná reklama:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 264-265. ISBN 978-80-87931-09-7.

Reklama na městském mobiliáři:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 266-268. ISBN 978-80-87931-09-7.

Kulturní reklama:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 269. ISBN 978-80-87931-09-7.

Označení provozovny:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 270-271. ISBN 978-80-87931-09-7.

4.5 UMĚNÍ VE VEŘEJNÉM PROSTRANSTVÍ:

MELKOVÁ, Pavla. MANUÁL tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy. Dotisk prvního vydání. Praha: IPR/SDM/KVP, 2014, s. 273-276. ISBN 978-80-87931-09-7.

Seznam obrázků

Radek Leskovjan:
042, 043, 044, 045, 046

Ing. arch. Michaela Mrázová:
001, 007, 013, 017, 018, 020, 021, 022, 023, 024, 025, 027, 028, 029, 030, 032, 034, 038, 040, 047, 048, 058, 062, 064, 070, 071, 072, 073, 074, 075, 076, 078, 080, 081, 082

doc. Ing. arch. Kamil Mrva, Ph.D:
041, 068, 069

Petr Šigut:
Obálka, 002, 006, 019, 026, 033, 057, 067, 077, 084

Další zdroje:

<http://www.sepka-architekti.cz/index.php?lang=cs&page=project&name=pokoj-v-krajine>: **004, 005**

https://www.buzzfeed.com/ariellecalderon/surreal-places-in-america-you-need-to-visit-before-you-die?utm_term=.ar33BD5zq#.hiVw7VKgQ: **008**

<http://publicdesignfestival.tumblr.com/>: **009**

<https://www.dezeen.com/2016/08/26/utsikten-viewing-platform-code-arkitektur-gaular-mountain-gaularfjellet-norway-tourist-route/>: **010**

<http://www.architecturendesign.net/creative-public-benches/>: **011**

<https://www.designboom.com/readers/spring-wind-house/>: **012**

<http://www.cistoustopou.cz/knihovna/parkovani-129>: **014**

<http://www.archdaily.com/4160/pinohuacho-observation-deck-rodrigo-sheward/>: **015**

<http://worldlandscapearchitect.com/the-framed-landscape/#.Waf7DchJaUI>: **016**

<http://smidova-la.com/letenske-sady-zapadni-nastup/>: **031**

<http://smidova-la.com/>: **035**

http://www.michow.com/Holzliege-aseban,artikel_link,11,515.html: **036**

<http://www.mmcite.com/vyrobky#!parkove-lavicky/limpido>: **037**

FB stránky Beskydské nebe - Život v korunách stromů: **039**

<https://www.google.cz/maps>: **049**

http://www.mesto-kromeriz.cz/trasa-unesco/cs_CZ/u03.html: **050**

<https://www.ljubljanskigrad.si/en/visit-us/interesting-facts/tactile-model/>: **051**

<https://www.remembrship.cz/mesto-plzen>: **052**

<https://i.pinimg.com/originals/b2/b0/91/b2b091b6d28d70064f4919417e2e38bd.jpg>: **053, 054, 055**

<//www.itsnicethat.com/articles/click-design-consultants-national-treasures>: **056**

<http://www.mmcite.com/vyrobky#!stojany-na-kola/edgetyre>: **059**

<http://www.mmcite.com/vyrobky#!odpadkove-kose/minium>: **060**

<http://www.mmcite.com/vyrobky#!odpadkove-kose/diagonal>: **061**

<http://www.archdaily.com/389079/bus-stop-krumbach-7-architects-7-buildings-7-statements>: **063**

<https://cz.pinterest.com/pin/569001734151852686/>: **065**

<http://trailpark.cz/mycka-kol>: **066**

<http://www.mestoperniku.cz/poznejte-krasy-krkonos/>: **083**

Autoři:

Ing. arch. Michaela Mrázová (doktorandka FA, ČVUT v Praze)

Ilustrace:

Radek Leskovjan

Celostránkové Fotografie:

Petr Šigut

Poděkování

Poděkování patří autorskému týmu Manuálu tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy, kteří souhlasili s použitím jejich práce, jako s hlavním inspiračním zdrojem pro vznik této publikace.

Další poděkování směřuje ke starostům obcí Dolní Bečva, Prostřední Bečva a Trojanovice, bez kterých by manuál nenašel praktické uplatnění.

Děkujeme Moravskoslezskému a Zlínskému kraji, kteří do svého memoranda vnesli důležitý bod - vyhotovení manuálu užívání (si) veřejného prostranství. Bez koncepčnosti, zapojení vyšších správních celků a finančních prostředků, by nebylo možné současnou neutěšenou situaci zlepšit a dostat věhlasného jména lokality.

Manuál vznikl ve spolupráci s fakultou architektury Českého vysokého učení technického v Praze, za co jí patří také upřímné poděkování. Zvláště pak paní Ing. Radmile Fingerové, panu doc. Ing. arch. Janu Jehlíkovi, JUDr. PhDr. Jiřímu Plosovi a prof. Ing. arch. Jánou Stemplovi, kteří s námi práci konzultovali a přispěli podmětnými připomínkami a radami.

Děkujeme Petru Volfovi za jeho zapálení do tématu, čas který nám věnoval a v neposlední řadě za napsání recenze k vyšlé publikaci, která snad do území přinese kultivovanost a koncepčnost.

Manuál užívání (si) veřejného prostranství

Pustevny - Radhošť 2017

Kamil Mrva Architects, s.r.o.
Záhumenní 1358/30c
742 21 Kopřivnice

Koncept katalogu: Michaela Mrázová

Úvodní texty v katalogu: Kamil Mrva

Recenze: Petr Volf

Grafická úprava: Michaela Mrázová

Kreslené ilustrace: Radek Leskovjan

Celostránkové fotografie: Petr Šigut (šíření těchto fotografií je možné pouze se souhlasem autora nebo dle licence.)

Manuál užívání (si) veřejného prostranství vznikl ve spolupráci s Moravskoslezským krajem, Zlínským krajem, s obcemi Dolní Bečva, Prostřední Bečva, Trojanovice a s FA, ČVUT v Praze.

Samostatné obrazy, texty i dílčí části je možné (s ohledem na autorský zákon) šířit, kopírovat a rozmnožovat libovolnou technikou.

Rozsáhlejší citaci nebo vyšší náklad je nutné dojednat s vydavatelem. Vždy je nutné uvést zdroj.

Vydalo České vysoké učení technické v Praze,
zpracovala Fakulta architektury
Thákurová 9, 166 34 Praha 6

Tisk: GRASPO CZ,a.s.
Pod Šternberkem 324, 763 02 Zlín

Počet stran: 114
Náklad:450
Pořadí vydání: 1.
Rok vydání: 2018

ISBN 978-80-01-06422-1

Moravskoslezský
kraj

Zlínský kraj

FAKULTA
ARCHITEKTURY
ČVUT V PRAZE